

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Vymáhání pohledávek prostřednictvím exekuce

Debt Recovery through Execution

Student: Kateřina Havlová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Marcela Kernbachová

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.

V Ostravě 11. května 2011

.....

Kateřina Havlová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala a vyslovila uznání všem, kteří mi pomáhali při zpracování této bakalářské práce. Velké poděkování patří mé vedoucí bakalářské práce JUDr. Marcele Kernbachové, za odbornou pomoc, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala.

Obsah:

1 Úvod	1
2 Právní úprava vymáhání pohledávek	3
2.2 Mimosoudní vymáhání pohledávek	4
2.2.1 Vymáhání pohledávky věřitelem	4
2.2.2 Vymáhání pohledávky inkasní kanceláří	6
2.3 Soudní vymáhání pohledávek	11
2.4 Shrnutí	12
3 Exekuce a činnost exekutora	13
3.1 Právní úprava exekucí	13
3.2 Soukromí soudní exekutoři a exekutorský úřad	15
3.2.1 Exekutorská komora České republiky	18
3.2.2 Mlčenlivost exekutora	20
3.3 Exekuční řízení podle exekučního řádu	20
3.3.1 Účastníci řízení	21
3.3.2 Návrh na nařízení exekuce	22
3.3.3 Exekuční titul	23
3.3.4 Nařízení exekuce a pověření exekutora	24
3.3.5 Exekuční příkaz	24
3.4 Způsoby provedení exekuce podle exekučního řádu	25
3.4.1 Exekuce srážkami ze mzdy	26
3.4.2 Exekuce přikázáním pohledávky	26
3.4.3 Exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí	27
3.4.4 Exekuce prodejem podniku	28
3.4.5 Uspokojení práv na nepeněžitě plnění	28
3.5 Shrnutí	28
4 Úvaha nad činností exekutorů	29
4.1 Novela exekučního řádu	29
4.2 Statistický přehled exekucí a jejich příčin	31
4.3 Přenesení exekucí ze soudů na soukromé exekutory	40
4.4 Shrnutí	41
5 Závěr	42

Seznam použité literatury	44
Seznam zkratek	47

1 Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila „Vymáhání pohledávek prostřednictvím exekuce“. V dnešní době, kdy je „ekonomická krize“ téměř na vrcholu, kdy podniky snižují stavy a propouštějí zaměstnance, náklady na život se stále zvyšují a lidé se enormní rychlostí zadlužují, upadá mnoho z nich, ale i podniků do dluhové pasti. Jednou z možností, jak se věřitelé mohou domoci svých pohledávek, je právě exekuce. Každý věřitel, který se nemůže domoci svých pohledávek má dvě možnosti jak tuto situaci řešit. Buď zvolí cestu soudního výkonu rozhodnutí, kdy za něj soudy vymůžou pohledávku, nebo se obrátí na soukromého exekutora, kterému přenechá problém s vymáháním pohledávky. Ve své práci se zaměřuji na vymáhání pohledávek prostřednictvím soukromých soudních exekutorů. Proto se budu řídit Zákonem o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ale v některých případech se nevyhnu srovnání s občanským soudním řádem.

Jelikož je institut exekutorského úřadu v našem právním řádě relativně krátkou dobu, je právě proto z pohledu lidí vnímán spíše negativně, a to i přes to, že prošel řadou novel.

Cílem mé bakalářské práce je vymezení samotného exekučního řízení, charakteristika soudních exekutorů a problematika jejich činnosti. Chtěla bych také uvést výhody a případné nevýhody, které korespondují s určitou nedokonalostí právní úpravy exekučního řádu. Součástí práce jsou i statistické grafy, které celou problematiku názorně zobrazují a poskytují tak snadnější přehled.

Práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola „Právní úprava vymáhání pohledávek“, je zaměřena na stručnou charakteristiku pohledávek a především na mimosoudní a soudní vymáhání pohledávek. Zde popisuji jednotlivé možnosti, které má věřitel při snaze domoci se zaplacení svých pohledávek od dlužníků.

Druhá kapitola „Exekuce a činnost exekutora“, obsahuje zejména charakteristiku soudních exekutorů a všech pravomocí a povinností, které mají k dispozici při výkonu exekuční činnosti. Rovněž jsem vymežila průběh exekučního řízení, spolu se způsoby provedení exekuce a zároveň se snažím vypíchnout některé odlišnosti a výhody exekučního řádu oproti občanského soudního řádu.

Ve třetí kapitole „Úvaha nad činností exekutorů“ rozebírám problematiku činnosti exekutorů při výkonu své funkce a nedostatky právní úpravy exekučního řádu, které obsahuje i přes to, že byl několikrát novelizován. Řada grafů, které jsou součástí této kapitoly, představují nejenom možné příčiny exekucí, ale také přehled vývoje exekucí ve srovnání se soudními výkony rozhodnutí. Snažím se rovněž popsat budoucí kroky soukromých exekutorů podle návrhu ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila.

Problematika exekučního řízení a činnosti exekutorů je daleko víc rozsáhlejší než popisuji ve své práci. Rozsah práce mi nedovolil vysvětlit a rozpracovat některé části a instituty, proto jsem se snažila vybrat to nejdůležitější a v praxi nejdiskutovanější.

Jednou z používaných metodologií je deterministická metoda, kterou jsem použila při popisu exekučního řízení s návazností na vymezení příčin, problematiky exekuce a novely exekučního řádu. Při charakteristice vymáhání pohledávek, popisu statistických grafů a budoucího vývoje exekucí jsem rovněž použila metodu dedukce.

2 Právní úprava vymáhání pohledávek

Je nepříjemné, pokud za odvedenou práci nebo výkon nedostaneme odměnu, která byla předem dohodnutá. Ovšem, daleko horší je situace, kdy se hromadí nezaplacené faktury a nestačíme ani upomínat své dlužníky. Spisy přibývají a místo, abychom vykonávali svou práci, musíme řešit vymáhání pohledávek. V České republice se v posledních letech přehodnocují strategie věřitelů při vymáhání pohledávek. Mezi nejčastěji využívané formy patří především mimosoudní vymáhání pohledávek, ve kterém většina věřitelů stále častěji spatřuje efektivní možnost, jak rychleji a také levněji dostat nazpět vlastní finanční prostředky od dlužníků. Přitom ještě před pár lety, byla situace zcela odlišná. Převládající strategií věřitelů bylo používání soudního vymáhání pohledávek s následnou exekucí.

Obecně se pohledávkou rozumí právo věřitele požadovat po dlužníkovi plnění, a to z určitého závazkového vztahu. Tato povinnost dlužníka něco splatit se označuje jako závazek nebo jako dluh. Právních důvodů vzniku pohledávek může být celá řada, ale většina pohledávek vzniká především ze smluv, ale také ze způsobené škody, z bezdůvodného obohacení nebo i z jiných skutečností uvedených v zákoně (§ 489 obč. zák.).¹ Jak už bylo zmíněno pohledávky vznikají ze závazkového právního vztahu. Na základě smlouvy, která je dvoustrannou nebo vícestrannou záležitostí, vzniká jedné straně právo něco obdržet od druhé strany a té straně, která je podle smluvního vztahu povinna něco plnit, vzniká právo za toto plnění obdržet úplatu v peněžitě podobě. To znamená, že obě strany jsou zároveň věřitelem i dlužníkem. A tyto osoby jsou zároveň účastníky právního vztahu z pohledávky. Jestliže pohledávka není dobrovolně uspokojena, má věřitel právo vymáhat plnění po dlužníkovi u soudu nebo u rozhodčího soudu. Chceme-li, aby vymáhání pohledávky bylo úspěšné, je nutné dostatečně vymezit obsah závazku (pohledávky). Nejobecnější právní úpravu vzniku obsahu závazku nalezneme v ustanoveních § 488 až 498 občanského zákoníku.²

¹ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 460 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

² POHL, T. *Vymáhání pohledávek*. 1. vyd. Praha: IFEC, 2002. 13 s. ISBN: 80-86412-16-4.

2.2 Mimosoudní vymáhání pohledávek

Při mimosoudním vymáhání pohledávky může věřitel postupovat buď systematicky silami vlastních oddělení vymáhání pohledávek nebo prostřednictvím jednotlivých interních specialistů nebo individuálním jednáním s dlužníkem o každém případě zvlášť, nebo pověřit firmu, která se zabývá touto činností. Vymáhání pohledávek vlastními silami věřitele je efektivní za předpokladu, že pohledávka nepřekračuje kritické časové hodnoty³, za kterými se stává prakticky nevymahatelnou. V těchto situacích věřitel usiluje o dohodu s odběratelem a to zejména v případech, kdy později uhrazená platba není způsobena vážnějšími problémy na straně dlužníka. Jestliže se však jedná o problematičtější pohledávky, tak úspěšnost vymáhání vlastními silami věřitele prudce klesá. Příčinou je především nedostatek argumentů a účinného tlaku na dlužníka. Jelikož běžný věřitel nemá s touto problematikou větší zkušenosti stává se, že při vyjednávání není schopen postupovat dostatečně razantně a fundovaně. Jestliže však věřitelé při vymáhání pohledávek využívají potenciálu specializovaných firem, jejich finanční ztráty spojené s problematickými pohledávkami jsou daleko menší.⁴

Problematickou pohledávkou se rozumí pohledávka po lhůtě splatnosti, kterou věřitel buď vlastními silami nebo pověřeným subjektem vymáhá, s cílem dosáhnout zaplacení pohledávky dlužníkem. Za předpokladu, že zaplacení pohledávky ze strany dlužníka není možné, k vyřešení této situace se využijí zákonné prostředky, kterými se minimalizuje, popřípadě zcela zamezí vzniku újmy věřiteli, v důsledku nezaplacení pohledávky. Pohledávkami neuhrazenými ve stanovené lhůtě je dobré se zabývat co nejdříve, zpravidla po uplynutí dvou týdnů po lhůtě splatnosti, aby si dlužník uvědomil, že věřitel tyto pohledávky eviduje a hodlá je řešit.

2.2.1 Vymáhání pohledávky věřitelem

Není-li pohledávka uhrazena dlužníkem ve lhůtě splatnosti, zpravidla zpočátku věřitel sám podniká kroky za účelem nápravy této skutečnosti. Nejprve by měl věřitel u dlužníka

³ Podle názoru specialistů optimální období pro vymáhání pohledávek vlastními silami věřitele představuje maximálně 60 dní.

⁴ *Vymáhání pohledávek – Problematika pohledávek - Asociace na ochranu věřitelů ČR*. [online]. [cit. 15.02. 2011] Dostupné z WWW: <<http://www.anov.cz/problematika-pohledavek/vymahani-pohledavek/>>

ověřit, zda se faktura dostala na správné místo a do správných rukou té osoby, v jejíž kompetenci je provést danou úhradu faktury. Jestliže vzejdou na povrch jakékoliv pochybnosti, je vhodné zaslat dlužníkovi kopii faktury. V případě, že ani tak nedojde k platbě, následuje upomínka, a to většinou telefonická upomínka, ve které věřitel dlužníkovi stanoví čas určený k odstranění překážky, v jejímž důsledku nebyla uhrazena pohledávka v době její splatnosti. V současnosti se rozšířilo také upomínání elektronickou poštou, což je časově stejně efektivní jako telefonická upomínka, ale zároveň i prokazatelné pro případ dalšího řízení. Pakliže dlužník fakturu neuhradí ani po telefonické či elektronické upomínce, zpravidla následuje oficiální písemná upomínka, ve které věřitel stanoví náhradní termín pro uhrazení pohledávky. Neuhradí-li ani poté pohledávku, lze provést druhou písemnou upomínku, ve které dá věřitel důrazně najevo, že se jedná o poslední krok z jeho strany řešit věc smírnou cestou.

Věřitel by měl svůj tlak na dlužníka stupňovat a to například odstoupením od smlouvy, upozorněním na uplatnění smluvní pokuty, úroků z prodlení, zveřejněním dlužníka a jeho pohledávky v databázi dlužníků, soudním a exekucním řízením. Cílem využívání upomínek je úhrada dlužné částky. Výsledkem avšak může být i zjištění finančních problémů dlužníka a tato skutečnost se dá řešit sepsáním uznání závazku dle § 323 obch. zák. nebo uznání dluhu dle § 558 obč. zák. Ovšem výhodnější postavení získá věřitel, jestliže dojde k uznání formou notářského nebo exekutorského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti sepsaného dle § 71 a zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 78 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekucní činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Takovéto uznání zajišťuje věřiteli právní jistotu vysokého stupně a je přímým exekucním titulem.

To znamená, že věřitel nemusí prokazovat existenci své pohledávky a její výši ve zdlouhavém nalézacím řízení, protože tento proces díky přímého exekucního titulu odpadá. Výsledkem upomínacího řízení ze strany věřitele může být taktéž sepsání splátkového kalendáře, a to jednak formou jednostranného právního úkonu dlužníka, nebo formou dvoustranného právního úkonu věřitele a dlužníka.⁵

⁵ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 117, 134-136 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

Řešení pohledávek vlastními silami věřitele je nejenom velmi zdoluhavé, ale často nemusí být ani účinné a v neposlední řadě ani nejlevnější. Ve chvíli, kdy vlastní síly na vymáhání nestačí, může se podnikatel rozhodnout, jestli využije služeb inkasní agentury nebo advokátní kanceláře. Nemůžeme jednoznačně určit, která z možností je účinnější nebo lepší. Záleží na objektivních kritériích, kterými jsou tip pohledávky, výše jistiny⁶, doba po splatnosti, ale také záleží na méně objektivních kritériích jako jsou věřitelův odhad dlužníka a postupy, které na něj zaberou, nebo to, jestli věřitel více důvěřuje právníkovi či inkasní agentuře. Často se setkáváme, že s právníkem spolupracuje přímo inkasní agentura. Pokud věřitel zvolí advokátní kancelář pro vymáhání svých pohledávek, tak ta většinou požaduje zálohy za vykonanou práci a omezuje svou činnost na soudní vymáhání. Jestliže však vymáhá pohledávky vlastní právní oddělení, je tedy nutné zaměstnat více lidí s příslušným odborným vzděláním a náklady na takovou pracovní sílu automaticky rostou. Proto se zdá být lepší vymáhat pohledávky pomocí outsourcingu, tedy spoluprací se specializovanou firmou.

2.2.2 Vymáhání pohledávky inkasní kanceláří

Pro mnohé věřitele představuje správný výběr seriózního a spolehlivého partnera pro vymáhání pohledávek značný problém a těžce řešitelný úkol. Vzhledem k tomu, že na českém trhu působí velké množství specializovaných firem, je pro věřitele obtížné ocenit specifika jejich nabídky. Někteří věřitelé nemají mnoho zkušeností, protože u nich nevznikají pohledávky tak často a jindy nezvolí správné řešení z důvodu nedostatku znalostí o problematice pohledávky a procesech s tím spojených. V drtivé většině je pro věřitele rozhodujícím kritériem pro zvolení firmy cena, za kterou nabízí své služby. Přitom cena nebo-li náklady spojené s vymáháním pohledávky odpovídají efektivitě vymáhání, která je mimo jiné spojená se správně zvolenou metodou. Specialisty na mimosoudní vymáhání pohledávek jsou nejenom inkasní agentury, ale i firmy na vymáhání pohledávek. Mezi nimi je podstatný rozdíl, který by měl znát každý věřitel v případě, že by chtěl někdy využít jejich služby.

⁶ Pohledávka bez příslušenství – úroků, penále, apod,

Inkasní agentury

Inkasní agentury k vymáhání pohledávek využívají tzv. „průmyslový způsob“, který zahrnuje tři fáze, a to mimosoudní inkaso, soudní vymáhání a inkaso. Ve fázi mimosoudního vymáhání kladou inkasní agentury důraz především na vytváření písemných upomínek a využívání telefonických kontaktů, ale jelikož tímto způsobem není řada pohledávek uhrazena, tak nastává fáze soudního vymáhání.

Činnost inkasních agentur v oblasti mimosoudního vymáhání prožívá v posledních letech velký rozmach, protože spousta podnikatelů se domnívá, že řídit administrativní proces, psát upomínky, telefonovat dlužníkům, nakoupit počítačové programy a zakládat call-centra není až tak složité. Dokládá to i fakt, že *„za poslední 3 roky vzniklo v České republice 27 firem na inkaso pohledávek, což představuje 23% z jejich celkového počtu“*. Profesionální inkasní agentury mají velmi dobře propracovaný systém „automatizovaného“ vymáhání především drobných pohledávek, pomocí písemných upomínek, telefonátů a návštěv dlužníka. Zmiňuji se o drobných pohledávkách především proto, že *„inkasní agentury mají nejvyšší efektivitu u pohledávek do 50 000,- Kč, menší pak u pohledávek nad 100 000,- Kč“*. Příčinou jsou malé provize inkasních agentur, které jim znemožňují využívat daleko efektivnější, ale i nákladnější metody při vymáhání pohledávek. Toto omezení je i jedním z nedostatků činnosti inkasních agentur, které mají značné problémy s vymáháním velkých pohledávek. Při vyšších částkách je totiž nutný nejenom individuální přístup, ale i maximální profesionalita firmy na vymáhání pohledávek, která využívá speciálních metod odlišných od běžných upomínacích metod.

Inkasní agentury se řadí mezi specialisty na mimosoudní vymáhání, ale i přesto se na jejich webových stránkách často dozvíme daleko více o soudním vymáhání pohledávek a exekuci. Dokonce některé inkasní agentury zmiňují jako svou hlavní činnost mimo jiné také soudní vymáhání a exekuci, čímž matou své klienty, protože v tomto procesu jsou pouze technickými vykonavateli a zprostředkovateli mezi advokátem, soudem a exekutorem.⁷

⁷ Vymáhání pohledávek – Problematika pohledávek - Asociace na ochranu věřitelů ČR. [online]. [cit. 28.02.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.anov.cz/problematika-pohledavek/vymahani-pohledavek/#inkaso-nebo-vymahani>>

Při výběru inkasní kanceláře, resp. agentury, je důležité se zaměřit na určitá kritéria:

➤ Cena poskytovaných služeb

Potenciální klient může většinou shlédnout ceníky inkasní kanceláře na jejich webových stránkách, aby se rozhodl na základě svých požadavků na činnost inkasní kanceláře, jaká provize je vzhledem k danému případu podle něj odpovídající a je ochoten ji zaplatit. Platí určitá zásada, že „*vysoká cena neznamená vždy vysokou úroveň poskytnutých služeb a naopak, avšak též platí, že vysoká úroveň poskytovaných služeb musí být též odpovídajícím způsobem zaplacená*“.⁸ Inkasní kancelář by měla požadovat zaplacení své služby až po vymožení pohledávky, ale kancelář, která požaduje zaplacení předem, nemusí být méně seriózní.

➤ Styl práce inkasní kanceláře

Některé inkasní kanceláře upřednostňují osobní setkání a osobní upomínání dlužníka před telefonickým a písemným upomínáním, a naopak.

➤ Místní působnost inkasní kanceláře

Inkasní kanceláře, které působí v určité lokalitě, mají k dispozici podrobnější informace než ty, které působí v rámci celé České republiky. Na druhou stranu „*jiné inkasní kanceláře spolupracují s obdobnými subjekty v zahraničí a zjišťují vymáhání pohledávek také v zahraničí, některé jsou členy národních a mezinárodních asociací*“.

➤ Rozsah a komplexnost poskytovaných služeb

Některé inkasní kanceláře vedle své hlavní činnosti spravují vlastní webové stránky dlužníků; nabízejí detektivní služby k vyhledání dlužníka, o jehož pobytu nemá věřitel žádné informace; spolupracují s advokátními nebo exekutorskými kancelářemi. Schopná inkasní kancelář se musí umět postarat o veškeré pohledávky, a to bez ohledu na jejich stáří či výši. Jedinou starostí věřitele po předání pohledávky k vymáhání by kromě občasných kontrol, mělo být inkasování vymožených peněz na jeho účet. Tudíž

⁸ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 143 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

kvalitní inkasní kancelář by měla umět v rámci svého portfolia zajistit a postarat se jak o mimosoudní vymáhání, tak i o celé soudní řízení a případně následnou exekuci.⁹

Spolupráce s inkasní kanceláří uskutečňující se na základě mandátní smlouvy¹⁰, případně příkazní smlouvy¹¹, přináší pro věřitele řadu výhod. V první řadě je to přenechání problému s dlužníky, kteří své závazky nemohou nebo nechtějí plnit a zároveň věřitele zdržují od jeho hlavního businessu.

Neméně důležitá je také zkušenost inkasních kanceláří. Jak víme, inkaso pohledávek představuje náročnou systematickou a administrativní práci, při které je nutné sledovat spoustu termínů, zákonů a postupů. To znamená, že na tuto činnost jsou inkasní kanceláře daleko lépe vybaveny než věřitel, díky dostatečnému personálu a technickému vybavení. Dobrým řešením je tedy zvolit zkušenou a kvalitní inkasní společnost, která zná postupy a jejím jediným zájmem je inkasovat a hájit zájmy věřitele.

Další výhodou při vymáhání pohledávek inkasní kanceláří představuje skutečnost, že do procesu vstoupí třetí strana nebo-li tzv. „vymahači“. Jelikož to jsou pro dlužníka cizí osoby, které nezná a nedokáže odhadnout, jak s ním budou jednat, ztělesňují pro něj větší autoritu a respekt než věřitel. Tito pracovníci specializovaných firem¹² zabývajících se vymáháním nesplacených pohledávek jsou většinou muži se školeným vystupováním a obvykle mívají statnou postavu. Proto se mnoho lidí domnívá, že vymahači dlužníky donucují k zaplacení svých pohledávek fyzickým nebo psychickým násilím. Samozřejmě, že ve většině případů tomu tak nebývá, ale i výjimka se může stát.

V neposlední řadě je pro věřitele přínosem i fakt, že ve většině případů se dlužník obává uveřejnění v různých databázích inkasních kanceláří, čímž se může například zhoršit jeho pozice u finančních institucí.^{13,14}

⁹ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 143-144 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

¹⁰ Mandatář se zavazuje, že pro mandanta na jeho účet zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti, a mandant se zavazuje zaplatit mu za to úplatu. (§ 566 odst. 1) obch. zák.)

¹¹ Příkazník se zavazuje, že pro příkazce obstará nějakou věc nebo vykoná jinou činnost. (§ 566 až 576 obch. zák., § 724 až 732 obč. zák.)

¹² Inkasní kanceláře a firmy na vymáhání pohledávek, obojí instituce využívají těchto pracovníků.

¹³ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 144 – 145 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

Firmy na vymáhání pohledávek

Jejich činnost se zaměřuje pouze na mimosoudní vymáhání s důslednějším individuálním přístupem. Na rozdíl od inkasních kanceláří využívají daleko širší spektrum účinných a dokonalejších metod, které vedou k dosažení požadovaného výsledku. Ve většině případů se firmy soudním vymáháním nezabývají, výjimkou je dohoda s klientem. Na druhou stranu v případě neúspěšného vymáhání se některé firmy snaží alespoň nabídnout klientům detailní informace o dlužníku, které získaly v procesu vymáhání. Na základě těchto informací se pak věřitelé mohou rozhodnout pro další možnost, kterou je soudní vymáhání pohledávek.

Používání široké škály metod a individuálnějšího přístupu, s sebou nese i větší náklady, které se poté odrážejí v ceně poskytovaných služeb. Zpravidla se pohybují od 10 do 30 % částky zaplacené dlužníkem. „*V případech, kdy se jedná o mnohomilionové pohledávky, může tato sazba klesnout i pod 5 %, zatím co u zvláště složitých případů může překročit 40 %*“. Individuálním přístupem se u firem na vymáhání pohledávek rozumí „*získávání a vyhodnocování informací, vyhledávání dlužníka, analýza jeho podnikatelské historie, rozbor pohledávek, specifický přístup k jednání s dlužníkem, zajištění pohledávek¹⁵, zápočty pohledávek a mnoho dalších speciálních znalostí a postupů*“.

Dalším rozdílem od inkasních kanceláří je skutečnost, že firmy se nesoustředí pouze na nedávno vzniklé pohledávky, ale „*přijímají i pohledávky několik let po splatnosti, u nichž však neproběhla promlčecí doba*“.¹⁶

Vztah mezi věřitelem a firmou na vymáhání pohledávek se uskutečňuje na základě mandátní smlouvy a smlouvy o postoupení pohledávky s odloženou splatností kupní ceny a omezenou dobou vymáhání.

Prostřednictvím mandátní smlouvy vymáhá firma pohledávky na účet klienta, působí na základě plné moci a jedná s dlužníkem jménem věřitele. Tímto procesem, roste firma v očích

¹⁴ *Inkasní kanceláře – Profesionální vymáhání pohledávek*. [online]. [cit. 02.03.2011] Dostupné z WWW: <http://www.ipodnikatel.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=399:inkasni-kancela-profesionalni-vymahani-pohledavek&catid=78:pohledavky&Itemid=120>.

¹⁵ zástavní právo, zadržovací právo, ručení, smluvní pokuta, zajišťovací převod práva, zajišťovací postoupení pohledávky, uznání dluhu, bankovní záruka, směnka, vykonatelný notářský zápis.

¹⁶ Právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době zákonem stanovené. K promlčení soud přihlédne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat.

dlužníka na vážnosti a reputaci. Nedostatkem jsou případy, kdy pohledávka nebyla vymožena a náklady spojené s vymáháním hradí klient, nebo-li věřitel.

Na základě smlouvy o postoupení pohledávky se stává firma ve vztahu k dlužníkovi novým věřitelem. Tímto má firma lepší pozici při vyjednávání s dlužníkem a efektivnost vymáhání pohledávky se zvyšuje. Věřitelům tento způsob obvykle vyhovuje, protože nejsou hlavními aktéry procesu a mohou se tak od něj distancovat.

Stejně jako u inkasních kanceláří, tak i u firem na vymáhání pohledávek platí, že pokud věřitel má zájem o uspokojení své pohledávky, měl by vybírat pouze z takových firem, které mají „*stabilní pozici na trhu, jasně čitelnou podnikatelskou historii a prověřené reference*“.¹⁷

Každý krok ze strany dlužníka, který povede k uhrazení pohledávky, značí efektivnost činnosti firem na vymáhání pohledávek i inkasních kanceláří. Dlužník si může například s institucí na vymáhání domluvit splátky, které bude moci dodržet. O domluvených splátkách instituce samozřejmě informuje věřitele.

2.3 Soudní vymáhání pohledávek

K soudnímu vymáhání pohledávky dochází tehdy, respektive věřitel k tomuto kroku přistupuje, jestliže má neuhrazenou pohledávku po splatnosti, dlužník na výzvy věřitele k úhradě nereaguje či věřitel odmítá jít cestou mimosoudního vymáhání. Anebo k soudnímu vymáhání dochází na základě plné moci ze strany inkasní kanceláře nebo firmy na vymáhání pohledávek¹⁸, jestliže dlužník během procesu mimosoudního vymáhání neuhradí dluh řádně a včas.

Soudní řízení při vymáhání dlužných částek ve výši několika málo tisíc korun nebo soudní řízení proti nemajetným dlužníkům, je naprosto neefektivní a advokátní kancelář nebo jiný právní zástupce, by tuto možnost neměl doporučit svému klientovi, nebo-li věřiteli.

¹⁷ Vymáhání pohledávek – Problematika pohledávek – Asociace na ochranu věřitelů ČR. [online]. [cit. 04.03.2011] Dostupné z WWW: <http://www.anov.cz/problematika-pohledavek/vymahani-pohledavek/#firmy-na-vymahani-pohledavek_celkova-charakteristika-cinnosti>.

¹⁸ V případě, že věřitel přenechal své pohledávky k vymáhání jedné z těchto institucí.

V takových případech se stává, že náklady, honorář advokáta a poplatky spojené se soudním řízením by mohly několikanásobně přesáhnout vymoženou částku.

Mnoho podnikatelů k soudnímu vymáhání pohledávek nepřistupuje, protože v něm spatřuje neefektivitu, formálnost, neoperativnost, zdlouhavost a komplikovanost. Jedním z důvodů je i fakt, že právní řád hájí práva dlužníků více než věřitelů. A tudíž neuspokojivá schopnost státu zajistit právní ochranu oprávněným pohledávkám věřitelům byla pravděpodobně i motivem k přijetí zákona č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční (exekuční řád), kterým se dále v mé práci budu podrobněji zabývat.^{19,20}

2.4 Shrnutí

Každý způsob vymáhání pohledávek má své výhody i nevýhody. V této kapitole jsem se snažila vypíchnout ty nejdůležitější, ale v konečném důsledku záleží pouze na věřiteli, kterou možnost uplatní. Pokud zvolí cestu mimosoudního vymáhání pohledávek prostřednictvím inkasní agentury nebo firmy na vymáhání, je nutné, aby si zjistil veškeré informace týkající se provedení služby a zejména částku za tyto služby. V případě soudního vymáhání pohledávek, si může být věřitel jistý právním ošetřením jeho pohledávky a legalitou, což se u některých mimosoudních institucí říct nedá. Kapitola poskytuje ucelený přehled zejména mimosoudního vymáhání pohledávek.

¹⁹ *Problematika soudního vymáhání pohledávek – článek- problematika – pohledávek- Asociace na ochranu věřitelů ČR.* [online]. [cit. 04.03.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.anov.cz/problematika-pohledavek/clanek/problematika-soudniho-vymahani-pohledavek/>>.

²⁰ *Exekuce – nástroj vymáhání pohledávek | PRAVNIRADCE.IHNED.cz – Občanské právo.* [online]. [cit. 04.03.2011] Dostupné z WWW: <http://www.pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-13249690-F00000_d-exekuce-nastroj-vymahani-pohledavek>.

3 Exekuce a činnost exekutora

3.1 Právní úprava exekucí

Od doby, kdy Česká republika vstoupila do Evropské Unie, je beze sporu nutné řešit nevymahatelnost práva, která dosáhla neúnosné hranice.²¹ Soudní výkon rozhodnutí, který je upraven občanským soudním řádem, je víceméně nedostatečný, a to z důvodu zdoluhavého soudního řízení, během kterého se často stává, že dlužník, než si na něm něco vezme věřitel, zanikne, nebo je na něj prohlášen konkurz, v některých případech i zemře apod. Naše soudnictví je při vymáhání pohledávek od povinných, resp. od dlužníků značně neefektivní, což zapříčinila hlavně zdoluhavost a nepružnost všech soudních řízení. Tato skutečnost vedla mnohdy až k nedůvěře v naše soudnictví, a proto se hledaly a stále hledají jiné možnosti, jak se domoci svých pohledávek než soudní cestou. Oprávnění se mohou domoci svých dluhů prostřednictvím subjektu, který je převážně nezávislý na státu a sám si bude řídit činnost, jak rychle a efektivně bude exekuce prováděna.²²

Zlomovým rokem pro formování současného institutu byl rok 2001, kdy vstoupil v platnost velmi očekávaný, ale stále dosti diskutovaný zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. V souladu s ním byly exekutorům delegovány přesně vymezené pravomoce a povinnosti. Tento počín byl prezentován jako významný krok v boji proti platební nezádnosti a významný prvek posilující právní postavení věřitele. Tímto zákonem byly zřízeny exekuční úřady a na prvním sněmu exekutorů, který se konal 30. 10. 2001 byly ustanoveny orgány Exekutorské komory ČR. Už od samého počátku jsou exekutoři vnímáni spíše negativně. Značným problémem bylo, že třetí osoby²³ nebyly ochotny poskytovat exekutorům součinnost, tak jak jim to ukládá zákon, a to bez zbytečného odkladu a bezplatně²⁴, více v kapitole 3.2 Soukromí soudní exekutoři a

²¹ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 419 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

²² SCHELLEOVÁ, I., a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r. o., 2005. 221 s. ISBN: 80-86861-46-5.

²³ Podle § 33 EŘ např. banky, soudy, orgány státní správy a samosprávy, obce, notáři, osoby rozhodující o právech a povinnostech dlužníků, katastrální úřady, finanční úřady, pošty, přepravci, dopravci, provozovatelé komunikačních služeb, insolventní správci, advokáti atd.

²⁴ S výjimkou bank, které mají podle § 38 odst. 5 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, nárok na náhradu hotových výdajů, které hradí stát.

exekuční úřad. Během pár let se některé problémy podařilo vyřešit a jmenováním exekutorů se tak vymahatelnost práva v České republice výrazně zvýšila.

Exekuční řízení je upraveno zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů v platném znění. *„Tento zákon je založen na vztahu subsidiarity k občanskému soudnímu řádu, to znamená, že se použije občanský soudní řád tam, kde exekuční řád nemá zvláštní ustanovení. Exekuční řízení je spojeno s exekutorem. Exekuci provádí exekutor.“* Podle tohoto zákona má exekutor při výkonu své exekuční činnosti postavení veřejného činitele a jeho výkony se považují za úkony soudu.

Výkon rozhodnutí soudem je upraven v části šesté, §251 až 370 občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Nynější právní úprava umožňuje oprávněnému výběr ze dvou způsobů vymáhání práva, a to buď *„prostřednictvím exekutora – exekucí, nebo prostřednictvím soudu – výkonem rozhodnutí.“* Mezi těmito dvěma způsoby jsou určité rozdíly.

Exekuce

- *Oprávněný podává návrh příslušnému soudu nebo exekutorovi*
- *Návrh není zpoplatněn (tzn. soudní poplatek se neplatí)*
- *Exekutor sám volí způsob provedení exekuce, bez ohledu na výši pohledávky*
- *Exekutor je hmotně zainteresován na výsledku exekuce*

Výkon rozhodnutí

- *Oprávněný podává návrh u věcně a místně příslušného soudu*
- *Návrh je zpoplatněn*
- *Oprávněný ve svém návrhu navrhne jeden ze způsobů provedení výkonu rozhodnutí dle o. s. ř.*
- *V řízení se přihlíží k přiměřenosti prováděného výkonu rozhodnutí²⁵*

²⁵ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 420 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

Jak už jsem zmínila, tak náplní mé práce je exekuce a činnost exekutorů z hlediska exekučního řádu, tudíž výkonem rozhodnutí dle občanského soudního řádu se nebudu zabývat.

Vzhledem k tomu, že v našem právním řádu jde o relativně nový institut, tak v očích mnoha subjektů se jeví občas negativně, proto existuje „Mezinárodní unie soudních exekutorů“, která by měla podpořit důvěru v tento institut. Mezinárodní unie soudních exekutorů vznikla v roce 1952 z podnětu Francie a Belgie, se sídlem v Paříži a v současnosti ji tvoří 21 států Evropy, Ameriky a Afriky. Jejím posláním je chránit stavovské zájmy exekutorů. Je současně i konzultativním členem Rady Evropy.²⁶

Předpisy upravujícími exekuční řízení jsou:

- Zákon č. 120/2001 Sb. – o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- Vyhláška č. 330/2001 Sb. – o odměně a náhradách soudního exekutora
- Vyhláška č. 331/2001 Sb. – o centrální evidenci exekucí
- Zákon č. 99/1963 Sb. – občanský soudní řád
- Vyhláška č. 37/1992 Sb. – o jednacím řádu pro krajské a okresní soudy
- Vyhláška č. 418/2001 Sb. – o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
- Zákon č. 119/2001 Sb. – kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí
- Zákon č. 26/2000 Sb. – o veřejných dražbách

3.2 Soukromí soudní exekutoři a exekutorský úřad

Právní úprava soudních exekutorů dle § 1 odst. 1 a 2 EŘ stanoví, že „soudní exekutor (dále jen „exekutor“) je fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil exekutorským úřadem. V rámci pověření exekutorským úřadem exekutor provádí nucený výkon exekučních titulů (dále jen „exekuční činnost“) a další činnost podle tohoto zákona.“

²⁶ SCHELLEOVÁ, I., a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r. o., 2005. 222 s. ISBN: 80-86861-46-5.

Exekutor je osoba, kterou do funkce jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti, který kromě toho určuje počet exekutorských úřadů. Exekutor musí splňovat určité předpoklady, aby mohl být jmenován a těmi jsou:

- musí se jednat o občana České republiky,
- musí mít plnou způsobilost k právním úkonům,
- musí získat úplné vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice,
- musí být bezúhonný,
- vykonal alespoň tříletou exekutorskou praxi²⁷ a složil exekutorskou zkoušku²⁸,
- musí složit slib do rukou ministra, který zní takto: *„Slibuji na svoje svědomí a občanskou čest, že budu zachovávat Ústavu České republiky, ústavní a jiné zákony a právní předpisy a budu je uplatňovat jako soudní exekutor podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, při výkonu exekuční činnosti budu postupovat nezávisle a spravedlivě a budu zachovávat povinnost mlčenlivosti o všech skutečnostech, o kterých se dozvím v souvislosti s vykonáváním exekuční nebo další činnosti exekutora.“*²⁹
- než začne vykonávat exekutorský úřad je povinen uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, ke které by mohlo dojít během výkonu exekuční činnosti. Exekutor odpovídá za škodu i tehdy, když bude způsobena při výkonu exekuční nebo další činnosti jeho zaměstnancem.

Činnost soudního exekutora je neslučitelná, stejně jako např. činnost soudce, s jinou výdělečnou činností, s výjimkou správy vlastního majetku, vědecké, pedagogické, publikační, tlumočnické, znalecké a umělecké činnosti.

Exekutor má postavení veřejného činitele při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu, což ho staví z hlediska jeho ochrany na straně jedné, ale i odpovědnosti na straně druhé, do zvláštní role ve vztahu k trestnímu zákonu. Proto v konfliktních případech je exekutorům umožňováno při

²⁷ Touto praxí se rozumí praxe exekutora, exekutorského kandidáta a exekutorského koncipienta podle exekučního řádu v platném znění.

²⁸ Tím se rozumí odborná zkouška exekutora podle exekučního řádu v platném znění.

²⁹ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 423 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

provádění exekucí využít povinnosti Policie ČR, která je povinna na žádost exekutora poskytnout ochranu a součinnost.

Zároveň se jmenováním exekutora dochází také k jeho zařazení do sídla obvodu okresního soudu, ve kterém bude vykonávat svůj úřad. Jiné sídlo v obvodu tohoto soudu si exekutor může zvolit pouze po projednání s Exekutorskou komorou ČR. Exekutor řídí činnost exekutorského úřadu, který jeho jménem plní všechny úkoly potřebné k řádnému výkonu exekuční činnosti. Exekutor při své činnosti používá průkaz exekutora, razítka a pečetidla, které obsahují jeho jméno, příjmení a titul, označení „soudní exekutor“, sídlo exekutora, státní znak České republiky. Exekutor je povinen se prokázat na požádání stranám průkazem exekutora. Exekutor může zaměstnávat zaměstnance, kteří na základě jeho písemného zmocnění vykonávají jednotlivé úkony. Těmito zaměstnanci mohou být exekutorští koncipienti, exekutorští kandidáti a další zaměstnanci potřební po výkon úřadu. Exekutorská komora ČR stanoví na návrh exekutora jeho zástupce, který jej zastupuje v případě nemoci, dovolené, pozastavení exekutorského úřadu nebo z jiných vážných důvodů anebo tehdy, když do 1 měsíce svého jmenování exekutor nenavrhne svého zástupce, a také v případě, že výkon jeho úřadu je pozastaven. Zastupující exekutor používá při výkonu funkce své razítko a pečetidlo. Komora má rovněž výhradní právo osobu zastupujícího exekutora změnit. Zástupce může být ustanoven z řad kandidátů exekutora, jestliže splňuje podmínky podle exekučního řádu nebo z řad exekutorů jmenovaných v obvodu příslušného okresního soudu a jejich kandidátů nebo z řad exekutorů jmenovaných v obvodu příslušného krajského soudu a jejich kandidátů.

Výkon exekutorského úřadu zaniká:

- smrtí exekutora,
- jeho prohlášením za mrtvého,
- ztrátou státního občanství České republiky,
- jestliže byl exekutor zbaven či omezen způsobilosti k právním úkonům nebo
- je-li exekutor odvolán ministrem spravedlnosti.³⁰

Důvody pro odvolání exekutora uvádí § 15 odst. 2 EŘ. Komora navrhne ministrově odvolání exekutora, jestliže to sám exekutor navrhne, nebo byl odsouzen za úmyslný trestný

³⁰ SCHELLEOVÁ, I., a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r. o., 2005. 226 s. ISBN: 80-86861-46-5.

čin spáchaný v souvislosti s exekuční činností, nebo na základě kárného odsouzení, kdy je exekutor odvolán z exekutorského úřadu, nebo jestliže nedoloží Komoře stejnopis nebo ověřenou kopii o uzavření pojistné smlouvy, nebo v případě, že neotevře v sídle exekutorského úřadu do 3 měsíců po složení slibu bez vážných důvodů, kancelář či ze zdravotních důvodů nemůže po dobu nejméně jednoho roku vykonávat exekuční činnost.

Exekutor je při nuceném výkonu rozhodnutí vázán pouze ústavou, zákony, mezinárodními smlouvami a jinými všeobecně závaznými právními předpisy. V případě, že výkon rozhodnutí by odporoval některému z těchto předpisů, nebo popřípadě, že by nebyla zaplacená záloha na náklady exekuce, v kompetenci exekutora je odmítnout provedení této exekuce.

Důležitou pravomocí exekutora je oprávnění vůči třetím osobám. Právem exekutora je požadovat potřebné informace od soudů, orgánů státní správy a samosprávy, obcí a jejich orgánů, notářů, advokátů, právnických a fyzických osob, jestliže rozhodují o právech a povinnostech a potřebná součinnost od dalších orgánů. V případě, že třetí osoby tuto povinnosti součinnosti nesplní, odpovídají oprávněnému a exekutorovi za škodu, která jim tak vznikne. Jestliže nesplněním této povinnosti způsobí škodu státní orgán, právnická či fyzická osoba při výkonu veřejné správy, nebo územní samosprávný celek při výkonu státní správy nebo při výkonu samosprávy, postupuje se poté podle zvláštního právního předpisu, a to zákonem č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 120/2001 Sb.³¹

3.2.1 Exekutorská komora České republiky

Orgánem sdružujícím všechny exekutory je komora, stejně jako u advokátů, notářů, patentových zástupců a daňových poradců. Jedná se o Exekutorskou komoru České republiky se sídlem v Brně, kterou lze charakterizovat jako právnickou osobu se samosprávnou stavovskou organizací, jež provádí dohled nad vedením všech exekutorských úřadů a nad veškerou činností exekutora. Členství v Komoře je povinné to znamená, že každý soudní exekutor se stává po splnění zákonných podmínek a po jmenování ministrem spravedlnosti ČR do exekutorského úřadu jejím členem se všemi právy a povinnostmi vyplývajícími

³¹ SCHELLEOVÁ, I., a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s. r. o., 2005. 227, 231 s. ISBN: 80-86861-46-5.

z členství v této stavovské organizaci. Zaniká ke dni odvolání exekutora, jeho smrtí nebo prohlášením za mrtvého. Komora vede centrální evidenci nařízených exekucí, ve které se evidují usnesení soudu o nařízení exekuce a o pověření exekutora provedením exekuce, exekuční příkazy, příkazy k úhradě nákladů exekuce a usnesení soudu o zastavení a odkladu exekuce. Tato evidence je veřejným seznamem, je tedy volně přístupná veřejnosti. Exekutorská komora zároveň „vede seznam všech soudních exekutorů, vydává exekutorům průkazy, razítka a pečetidla, navrhuje odvolání exekutora, provádí exekutorské zkoušky, jmenuje na návrh ministra exekutory, na návrh exekutora rozhoduje o změně sídla exekutorského obvodu, ustanovuje zástupce exekutorů, vede seznam exekutorských koncipientů a exekutorských kandidátů, projednává kárné návrhy atd.“

Exekutorská komora ČR má tyto orgány: sněm, prezidium, prezidenta, revizní komisi, kárnou komisi, zkušební komisi a kontrolní komisi.

Sněm je nejvyšším orgánem Komory, který je schopný usnášení³² v případě, že je přítomna alespoň nadpoloviční většina exekutorů.

Prezidium je řídícím a výkonným orgánem, který se skládá z pěti členů a pěti náhradníků. Ze svého středu volí a odvolává prezidenta a viceprezidenta. Prezidium zastává několik důležitých činností, kterými jsou dohled nad činností exekutorů a jejich zástupců, provádění exekutorských zkoušek, vedení seznamu exekutorů, svolává Sněm a další činnosti.

Prezident Komory zastupuje Komoru navenek, jedná jejím jménem ve všech věcech, řídí jednání sněmu a prezidia. Prezident je povinen jednou za tři měsíce svolat prezidium.

Revizní komise se skládá z pěti členů a jejím úkolem je sledování hospodaření Komory, vyjadřuje se k návrhu rozpočtu a schvaluje roční závěrečný účet Exekutorské komory ČR.

Kárná komise má devět členů, ze kterých jmenuje její předseda tříčlenný kárný senát, jež projednává návrhy na zahájení kárného řízení proti exekutorovi, kandidátovi i koncipientovi. Mezi postihy Kárné komise patří napomenutí, písemné napomenutí, pokuta a odvolání z exekutorského úřadu. Jestliže bylo proti exekutorovi zahájeno trestní řízení za

³² Podle § 110 EŘ sněm schvaluje zásadní stavovské předpisy, rozpočet Komory, zřizuje fondy Komory, může zrušit či změnit rozhodnutí prezidia a rozhoduje v dalších věcech zásadní povahy.

úmyslný trestní čin nebo za trestní čin související s exekuční činností, může ministr spravedlnosti exekutorovi pozastavit výkon exekutorského úřadu.

Zkušební komise má patnáct členů, z nichž se tvoří tříčlenné zkušební senáty, které posuzují znalosti uchazeče skládajícího exekutorskou zkoušku.³³

3.2.2 Mlčenlivost exekutora

Exekutor a jeho zaměstnanci mají uloženou povinnost mlčenlivosti o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděli při exekuci nebo jejich další činnosti. Zprostit uvedené osoby povinnosti mlčenlivosti může Exekutorská komora jen ze závažných důvodů. Exekutor je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které by se mohly dotýkat oprávněných zájmů účastníků exekučního řízení. A zároveň účastník řízení může exekutora zprostit povinnosti mlčenlivosti v případě skutečnosti, jež se může dotýkat jeho oprávněného zájmu. Exekutor není povinen zachovávat mlčenlivost ve vztahu ke svému zaměstnanci, který podle zákona provádí jednotlivé úkony, pokud je tato osoba sama povinna zachovávat povinnost mlčenlivosti. Je-li předmětem řízení spor mezi exekutorem a oprávněným nebo povinným nebo jejich právními nástupci, není exekutor vázán povinností mlčenlivosti v rozsahu nezbytném pro řízení před soudem nebo jiným orgánem. Porušení povinnosti mlčenlivosti exekutora je stíháno možnou sankcí kárného opatření a zakládá povinnost k náhradě škody, která porušením povinnosti mlčenlivosti vznikla. Zákonem uložená povinnost překazit spáchání trestného činu není dotčena povinností mlčenlivosti.³⁴

3.3 Exekuční řízení podle exekučního řádu

Stejně jako v řízení o výkon rozhodnutí, se exekuční řízení zahajuje pouze na návrh. Exekuční řízení se zahajuje dnem, k němuž návrh na nařízení exekuce došel exekutorovi nebo soudu, který je příslušný k pověření exekutora podle § 45 exekučního řádu. Pokud návrh na

³³ SCHELLEOVÁ, I., a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r. o., 2005. 223 - 224 s. ISBN: 80-86861-46-5.

³⁴ SCHELLEOVÁ, I., a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, s.r. o., 2005. 229 s. ISBN: 80-86861-46-5.

nařízení exekuce dojde jinému než exekučnímu soudu, soud jej bez zbytečného odkladu postoupí exekučnímu soudu s tím, že účinky zahájení exekučního řízení zůstávají zachovány. Dokud exekutor není soudem pověřený k provedení konkrétní exekuce, nesmí začít provádět exekuci.

Pro exekuční řízení podle exekučního řádu se přiměřeně používají ustanovení občanského soudního řádu, pokud exekuční řád nestanoví jinak. Exekuční řád je ve vztahu k občanskému soudnímu řádu předpisem speciálním.

3.3.1 Účastníci řízení

Účastníci exekučního řízení jsou podle § 36 odst. 1 EŘ oprávněný, čili věřitel a povinný, čili dlužník. Pokud jsou exekucí postiženy věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřící do společného jmění manželů, je účastníkem exekučního řízení, pokud jde o tyto hodnoty, i manžel dlužníka, a to ze zákona podle § 36 odst. 2 EŘ a zbavit dluhů se nelze ani rozvodem. Exekuce se tak týká nejen dlužníka, ale i jeho rodiny.

Jako účastníci řízení se mohou během procesu objevit i další osoby, např. dražitel, plátce mzdy, peněžní ústav, dlužník povinného, věřitel, který přihlásil svou pohledávku do dražby nemovitosti, podniku, části podniku atd. Všechny tyto osoby však „*musí splňovat předpoklady stanovené pro účastníky řízení v § 18 a násl. občanského soudního řádu*“.

Podle § 44 odst. 8 EŘ exekutor může požádat exekuční soud o ustanovení opatrovníka, „*a to povinnému, jehož pobyt není znám, nebo kterému se nepodařilo doručit usnesení o nařízení exekuce na adresu jeho sídla nebo na jinou známou adresu v České republice nebo v cizině, nebo který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže účastnit řízení, nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat*“.

Exekutor je účastníkem řízení v případech, kdy se rozhoduje o jeho nákladech v exekuci, o pokutě třetím osobám, v řízení o původním a nově pověřovaném exekutorovi apod.³⁵

³⁵ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 429 – 430 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

3.3.2 Návrh na nařízení exekuce

V případě, že povinný dobrovolně nesplní to, co mu ukládá exekuční titul, oprávněný může podat návrh na nařízení exekuce podle exekučního řádu.

Návrh na provedení exekuce musí splňovat náležitosti podle § 38 EŘ:

- V návrhu musí být označen exekutor, který má být pověřen provedením exekuce s uvedením jeho sídla.
- Pokud je návrh podáván soudu a nikoli exekutorovi, musí být v návrhu označen soud, kterému je návrh určen.
- Z návrhu na exekuci musí být patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje a musí být podepsán a datován.
- Kromě toho musí návrh obsahovat i jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní firmu nebo název, sídlo a identifikační číslo právnické osoby), přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena, a údaj o tom, zda a v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil.
- A dále označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává.

K návrhu se připojuje, stejně jako k návrhu na soudní výkon rozhodnutí, „*originál nebo úředně ověřená kopie exekučního titulu opatřená potvrzením o jeho vykonatelnosti nebo stejnopis notářského zápisu nebo exekutorského zápisu se svolením vykonatelnosti, ledaže je návrh na nařízení exekuce podáván u soudu, který ve věci rozhodoval jako soud prvního stupně*“. Podpis oprávněného na návrhu nemusí být úředně ověřen. Jestliže oprávněného zastupuje advokát popřípadě obecný zmocněnec, je nezbytné doložit řádnou plnou moc s podáním návrhu. Pokud návrh na exekuci neobsahuje všechny zákonem stanovené záležitosti nebo je nesrozumitelný a nebo neurčitý, vyzve buď soud nebo exekutor oprávněného, aby návrh doplnil nebo opravil. Mimo to určí také lhůtu, nejpozději do 15 dnů a poučí ho o tom, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Není-li v určené lhůtě návrh opraven nebo doplněn, soud exekuční řízení zastaví a proti tomuto usnesení o zastavení je možné odvolání.³⁶

³⁶ RADKOVA, M. *Exekuce jiné pohledávky*. Praha: LINDE, a.s., 2009. 131 – 133 s. ISBN: 978-80-7201-767-6.

3.3.3 Exekuční titul

Aby exekuce mohla být vykonána, je zapotřebí, aby exekutor disponoval od oprávněného tzv. exekučním titulem. Podle § 40 EŘ jsou exekučním titulem pouze:

- 1) *„vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek,*
- 2) *vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek,*
- 3) *vykonatelný rozhodčí nález,*
- 4) *notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle notářského řádu,*
- 5) *vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír,*
- 6) *vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení,*
- 7) *jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon“.*

Vykonatelnost je vlastnost rozhodnutí, která dovoluje oprávněnému dovolat se i nuceného uskutečnění takového rozhodnutí.

V případě, že exekuční titul neobsahuje určení lhůty ke splnění povinnosti, má se podle § 40 odst. 2 až 4 EŘ za to, že *„povinnosti uložené exekučním titulem je třeba splnit do 3 dnů, a jde-li o vyklizení bytu, do 15 dnů od právní moci rozhodnutí“.*

Jestliže má podle exekučního titulu uvedeného pod čísly 1), 2) nebo 3) splnit povinnost více povinných, čili dlužníků a také jde o dělitelné plnění, pak platí, že povinnosti, nestanoví-li exekuční titul jinak, jsou povinni zavázání splnit všichni povinní rovným dílem.

Podle stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 15.2. 2006 může soud nařídít exekuci a exekutor ji provést i podle exekutorského zápisu s přímou vykonatelností, který sám navrhaný exekutor nebo jeho koncipient nebo kandidát sepsal.³⁷

³⁷ RADKOVA, M. *Exekuce jiné pohledávky*. Praha: LINDE, a.s., 2009. 133 – 134 s. ISBN: 978-80-7201-767-6.

3.3.4 Nařízení exekuce a pověření exekutora

Nařízení exekuce a pověření exekutora je upraveno v § 44 EŘ. Poté následuje rozhodování o nařízení exekuce samotné. Exekuční řád oproti občanskému soudnímu řádu přináší řadu výhod, ke kterým bezesporu patří zavedení 15 denní lhůty pro nařízení exekuce. Soud v této lhůtě je povinen nařídít exekuci a pověřit exekutora, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro nařízení exekuce, jinak návrh zamítne. Lhůty stanovené soudům pro rozhodování povedou tak k rychlejšímu vydávání rozhodnutí a tím i k efektivní ochraně subjektivních práv.

Další výhodou je skutečnost, že soud nestanoví způsob provedení exekuce. Věřitel tudíž nemusí při podání návrhu volit nejvhodnější způsob provedení exekuce, jak je tomu při podání návrhu na výkon rozhodnutí podle § 261 odst. 1 o.s.ř.. A exekutor až poté, co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, a vydá exekuční příkaz ohledně majetku, který má být exekucí postižen.

Usnesení o nařízení exekuce má přísné účinky, a to tzv. generální inhibitorium na majetek povinného. Od okamžiku jeho doručení nesmí povinný, nebo-li dlužník nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, „*vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb, udržování a správy majetku*“, to vše pod výslovnou sankcí neplatnosti právního úkonu, kterým by byl stanovený zákaz porušen.

Proti usnesení o nařízení exekuce je přípustné odvolání. V tomto odvolání však nelze namítat jiné skutečnosti než ty, které jsou rozhodné pro nařízení exekuce. K ostatním skutečnostem soud nepřihlédne a nařízení exekuce potvrdí.

3.3.5 Exekuční příkaz

Dalším úkonem po usnesení soudu o nařízení exekuce je vydání exekučního příkazu exekutorem, jak už jsem v předchozí kapitole nastínila.

„Exekučním příkazem se rozumí příkaz k provedení exekuce některým ze způsobů uvedených v exekučním řádu“.

Vydání exekučního příkazu má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Proti exekučnímu příkazu není přípustný opravný prostředek, ten byl možný jen do usnesení o nařízení do exekuce. Exekuční příkaz má pro dlužníka závažné účinky, protože majetek, který je zatížen exekučním příkazem, nesmí dlužník převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat, jde o tzv. generální inhibitorium. Porušením této povinnosti, se stává právní úkon neplatným. Náležitosti exekučního příkazu jsou stanoveny v § 48 EŘ. Exekutor je povinen doručit exekuční příkaz oprávněnému, povinnému a dalším osobám, kterým se na základě vybraného způsobu exekuce doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu.³⁸

3.4 Způsoby provedení exekuce podle exekučního řádu

Stejně jako v občanském soudním řízení je možné exekuci podle exekučního řádu provést jen způsoby uvedenými v exekučním řádu. Způsob provedení exekuce určuje sám exekutor a nikoli oprávněný.

Jedná-li se o exekuci, která ukládá zaplacení peněžité částky, pak ji lze provést:

- srážkami ze mzdy a jiných příjmů,
- příkázáním pohledávky,
- prodejem movitých věcí a nemovitostí,
- prodejem podniku.

Při vymáhání jiné povinnosti než zaplacení peněžité částky může exekutor použít následující způsoby:

- vyklizením,
- odebráním věci,
- rozdělením společné věci,
- provedením prací a výkonů.

³⁸ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 437 – 440 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

Pokud se jedná o prodej zástavy, lze pro zajištěnou pohledávku provést exekuci prodejem zastavených věcí a nemovitostí.

Vzhledem k rozsahu, kterým je bakalářská práce vázána, jsem se rozhodla o nastínění pouze některých způsobů provedení exekuce, které považuji za nejčastější a v praxi nejvíce využívané.

3.4.1 Exekuce srážkami ze mzdy

Nestanoví-li exekuční řád jinak, postupuje se při provádění exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů podle ustanovení občanského soudního řádu. V případě, že výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy je prováděn ve prospěch více oprávněných, tak exekutor nepostupuje podle § 288 občanského soudního řádu. Exekutor dále také provádí přípravné úkony pro rozhodnutí soudu o rozvrhu.

Tento způsob exekuce je upraven v § 60 a § 61 EŘ.

3.4.2 Exekuce přikázáním pohledávky

Exekuce přikázáním pohledávky může mít tři základní formy:

- přikázání pohledávky z dlužníkovy účtu u peněžního ústavu,
- přikázání jiné dlužníkovy peněžité pohledávky,
- postižení jiných dlužníkových majetkových práv (např. členský podíl v bytovém družstvu).

Podstatou tohoto způsobu provedení exekuce je, že je exekučně postižena pohledávka, kterou má dlužník vůči třetí osobě, a z této pohledávky se poté uspokojuje exekučně vymáhaný nárok. Jde-li o exekuci přikázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu, exekučně je postihnut nárok povinného vůči peněžnímu ústavu na výplatu peněžních prostředků z jeho bankovního účtu, přičemž tyto prostředky jsou následně vyplaceny oprávněnému, tj. věřiteli.

3.4.3 Exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí

Tato problematika je upravena v ustanoveních § 66 až 69 EŘ.

Exekuce prováděná prodejem movitých věcí

Podstata tohoto způsobu provedení exekuce spočívá v tom, že dlužníkovi jsou zabaveny jeho movité věci a výtěžek jejich nuceného prodeje následně slouží k uspokojení peněžité pohledávky oprávněného, k jejímuž vymožení byla exekuce nařízena.

Exekutor má právo při soupisu movitých věcí vstoupit do bytu povinného nebo na místo, kde se povinný zdržuje nebo má movité věci. Poslední dobou se však exekuce prováděné prodejem movitých věcí staly mediálně proslulými, a to právě z důvodu, kdy exekutor zabavil věci, které náležely někomu jinému než povinnému nebo jde i o případy, kdy byly zabaveny věci, jejichž vlastníkem byl někdo z těch, kdo s dlužníkem sdílel společnou domácnost, čili s ním bydlel v jednom bytě. Jestliže je u movitých věcí, které exekutor sepíše podezření, že by mohlo dojít k znehodnocení, exekutor tyto věci zajistí a převezme do své úschovy nebo je uloží u vhodného uschovatele. Jakmile usnesení o nařízení exekuce nabude právní moci, exekutor provede dražbu sepsaných movitých věcí. Cenu movitých věcí exekutor stanoví sám nebo může nechat vypracovat znalecký posudek.

Exekuce prováděná prodejem nemovitostí

K provedení exekuce tímto způsobem může exekutor přistoupit pouze tehdy, když bude listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře doloženo, že nemovitost je ve vlastnictví povinného.

Nemovitost a její příslušenství a jednotlivá práva a závady s nemovitostí spojené oceňuje obvyklou cenou vždy znalec podle § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. A díky tomu je určena vyvolávací cena nemovitosti. Exekutor je povinen vyvěsit dražební vyhlášku na úřední desce exekutora a u soudu. Může ji zveřejnit i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků nebo veřejně přístupné počítačové sítě. Proti dražební vyhlášce je možné podat odvolání. Pokud je nemovitost vydražena, exekutor udělí vydražiteli příklep a vydá usnesení o příklepu, jež zašle oprávněnému, povinnému nebo jejich právním zástupcům. Jakmile usnesení o příklepu nabude právní moci, exekutor vydá příkaz k úhradě nákladů a ten zašle oprávněnému a povinnému nebo jejich zástupcům.

3.4.4 Exekuce prodejem podniku

Tato problematika je upravena v ustanoveních § 70 a 71 EŘ. K provedení exekuce prodejem podniku nebo části podniku povinného může exekutor přistoupit v případě, že bude doloženo, že podnik nebo příslušná část podniku je majetkem povinného. Exekutor musí ustanovit v exekučním příkazu správce podniku. *„Při provádění exekuce prodejem podniku exekutor provádí přípravné úkony pro rozhodnutí soudu o rozvrhu, ale neprovádí rozvrhová jednání. Podle pravomocného rozvrhového usnesení pak exekutor vyplatí částky věřitelů“.*

3.4.5 Uspokojení práv na nepeněžitě plnění

Uspokojení práv na nepeněžitě plnění je upraveno v ustanoveních § 72 a 73 EŘ. Předpokladem exekuce na nepeněžitě plnění je jiné právo oprávněného než nárok na zaplacení peněžitě částky. U těchto exekucí je nezbytná větší součinnost povinného než vynucení peněžitě plnění. *„Byl-li vydán exekuční příkaz k provedení prací a výkonů, které může vykonat i někdo jiný než povinný, postará se exekutor o to, aby práce, o které jde, provedl pro oprávněného někdo jiný, nedohodl-li se s oprávněným jinak“.*³⁹

3.5 Shrnutí

Ačkoliv mají věřitelé na výběr, jakou cestou se vydají při snaze domoci se svých práv, všeobecně však platí, že vymáhání pohledávek skrz soudy, na základě soudního výkonu rozhodnutí je velmi zdlouhavý proces, oproti využití služeb soukromých exekutorů. Nicméně oprávnění musejí počítat s vyššími poplatky, jež souvisejí s náklady na exekuci a odměnou exekutora za provedení výkon. V této kapitole jsem se snažila vymezit exekuční řízení zejména pomocí odborné literatury a popsat nejdůležitější kroky v průběhu tohoto řízení.

³⁹ VONDRÁKOVÁ, A., a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2006. 442 – 450 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

4 Úvaha nad činností exekutorů

4.1 Novela exekučního řádu

Zákonem č. 285/2009 Sb. vstoupila od 1. 11. 2009 v účinnost novela zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů. Změny, které novela přináší mají přispět k rychlejšímu, efektivnějšímu a jednoduššímu postupu soudních exekutorů v rámci exekučního řízení. Rychlost spočívá zejména v přenesení administrativní agendy ze soudů na exekutory, z čehož plyne exekutorům více povinností. Jednou ze změn je odlišné zahájení exekučního řízení, než tomu bylo doposud. Nově je řízení zahajováno na návrh, jež je podán přímo exekutorovi, nikoliv soudu, více v kapitole 3.3.2 Návrh na nařízení exekuce. Smyslem této změny je, aby přezkum formálních náležitostí po podání návrhu na zahájení exekuce neprováděli exekuční soudy, ale aby za tyto úkony nesl plnou zodpovědnost exekutor. Stejně tak se exekutorovi podává i návrh na odklad a zastavení exekuce. O návrhu na odklad exekuce musí exekutor rozhodnout do lhůty 7 dní, kdežto o návrhu na zastavení exekuce, je povinen exekutor do 15 dnů obeslat všechny účastníky exekučního řízení, zda s tím souhlasí. Pokud se všichni vyjádří kladně, vydá exekutor do 30 dnů návrh na zastavení exekuce. V opačném případě předá spis k rozhodnutí exekučnímu soudu.

Novela exekučního řádu přináší pro účastníky řízení velmi významnou změnu, kterou je přiměřenost rozsahu postihovaného majetku ve vztahu k vymáhané pohledávce, jejího příslušenství, nákladů oprávněného a nákladů exekuce. Už se nemůže stát, že exekutor dá například do dražby nemovitost dlužníka, která má hodnotu řádově stovek tisíců, jestliže má být uspokojena pohledávka věřitele, jejíž hodnota činí několik desítek tisíc. Tyto praktiky jsou nehumánní a poškozují práva občanů. Podle nové právní úpravy musí exekutor zvolit takový způsob exekuce, který je přiměřený k výši vymáhané pohledávky. V praxi to znamená, že exekutor bude prioritně provádět exekuci příkázáním pohledávky, srážkami ze mzdy nebo zřízením exekutorského zástavního práva. K exekuci na prodej movitých a nemovitých věcí se přistoupí pouze tehdy, když by výnosy ze zmíněných způsobů exekuce nebyly postačující k úhradě dluhu. Pokud má tedy dlužník dostačující finanční prostředky na svém účtu nebo dostačující mzdu, jež přesahují dlužnou částku, nemůže exekutor tyto skutečnosti ignorovat a

provést exekuci prodejem movitých nebo nemovitých věcí. V případě porušení této povinnosti, může být exekutor postaven před kárné řízení.

Častým jevem v průběhu výkonu exekuce bývá i to, že exekutor zabaví věci, které nepatří dlužníkovi, ale osobě nebo rodinnému příslušníkovi, u kterého bydlí nebo dočasně přebývá. Pokud tedy exekutor zapsal věc, která patří třetí osobě, může tato osoba podle novely exekučního řádu požádat o vyškrtnutí věci ze soupisu. Ovšem to není tak jednoduché, jak se může zdát. Server Novinky.cz uvádí ve svém článku osobní zkušenost občana, nazvu jej „pan Novák“, který ubytoval ve svém domě kamaráda, jež přišel o byt kvůli vášni k herním automatům. Záhy k němu domů přišel exekutor a začal zabavovat věci, které měly vyšší hodnotu. Jelikož veškeré věci, které byly zabaveny a olepeny štítky patřily právě majiteli bytu čili „panu Novákovi“, rozhodl se podat návrh na vyškrtnutí majetku ze soupisu. To přineslo první obtíž, protože v takovém případě musí majitel zabavených věcí prokázat, že patří jemu a nikoliv dlužníkovi. Naštěstí „pan Novák“ od většiny věcí měl schované doklady o zaplacení, a ty mu byly následně vráceny.⁴⁰

Tady může vyvstat otázka, jak moc se může třetí osoba bránit exekuci na svůj majetek, když vůbec nic nedluží a přesto je jeho majetek zabaven a olepen štítky exekutora? V první řadě by měla třetí osoba podat návrh na vyškrtnutí majetku ze soupisu nejlépe s doložením dokladu o zaplacení. Jestliže exekutor i přes tuto skutečnost zabaví a odveze majetek, měla by třetí osoba podat žalobu na vyloučení dotyčných věcí z exekuce a záleží pouze na této osobě jak před soudem prokáže vlastnictví k věcem. Paradoxem této situace je fakt, že na soudní záchranu majetku před dražbou buď doplatí ten, který nic nedluží, nebo věřitel, jenž s ním neměl žádný vztah. A exekutor? Ten je z případného soudního řízení z obliga, protože soudní spor je veden mezi věřitelem a třetí osobou, která pouze nabídla svému příteli nebo rodinnému příslušníkovi střechu nad hlavou, ale věřiteli nic nedluží a ten přirozeně o něm neměl ani tušení. Bohužel se objevují i takové případy, kdy třetí osoba raději zaplatí dluh za dlužníka, než aby mu exekutor zabavil jeho vlastní majetek nebo aby se o vyloučení zabavených věcí soudil dalších několik mnoho měsíců.

⁴⁰ *Exekutoři zabavují majetek i lidem, u nichž dlužník jen bydlí* – Novinky.cz. [online]. 17.01. 2011 [cit. 28.03.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/222478-exekutori-zabavuji-majetek-i-lidem-u-nichz-dluznik-jen-bydli.html>>

Novela je rovněž zaměřena na posílení dohledu nad exekutory, to znamená, že je posílen zejména dohled Ministerstva spravedlnosti nad činností Exekutorské komory České republiky a nově je také posílen dohled předsedy okresního soudu, do jehož obvodu byl exekutor jmenován, nebo předsedy okresního soudu, který exekutora provedením exekuce pověřil. Díky tomu může ministerstvo kdykoli nahlížet do exekutorských spisů a tedy eliminovat možná pochybení ze strany exekutorů při výkonu funkce.

Novela exekučního řádu přináší také nový způsob provedení exekuce při vymáhání peněžitého plnění, kterým je zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitostech. Tento krok opět posiluje ochranu práv účastníků řízení, kdy nemovitost je oproti nuceného prodeje pouze zajištěna, s tím, že pokud dlužník neuhradí pohledávku vůči oprávněnému ani dodatečně, tak teprve poté se přistoupí k dražbě. Ovšem díky tady téhle změně má dlužník větší možnost a prostor pro uhrazení dlužné částky.

Nová právní úprava exekučního řádu mimo jiné přináší také výjimku z generálního inhibitoria, kdy povinný může prodat část majetku, jestliže částka poslouží k úhradě pohledávky, ale pouze v případě, že k tomu dostal písemný souhlas ze strany exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů.⁴¹

Novela exekučního řádu z listopadu 2009 je považována za důležitý počin k upřesnění, zefektivnění a odstranění případných nepřesností a nejasností, které zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti obsahoval, a které se v průběhu několika let praxe projeví. Nicméně ani stávající právní úprava není naprosto dokonalá a dotáhnutí exekučního řádu do dokonalosti bude nejspíš ještě řadu let trvat.

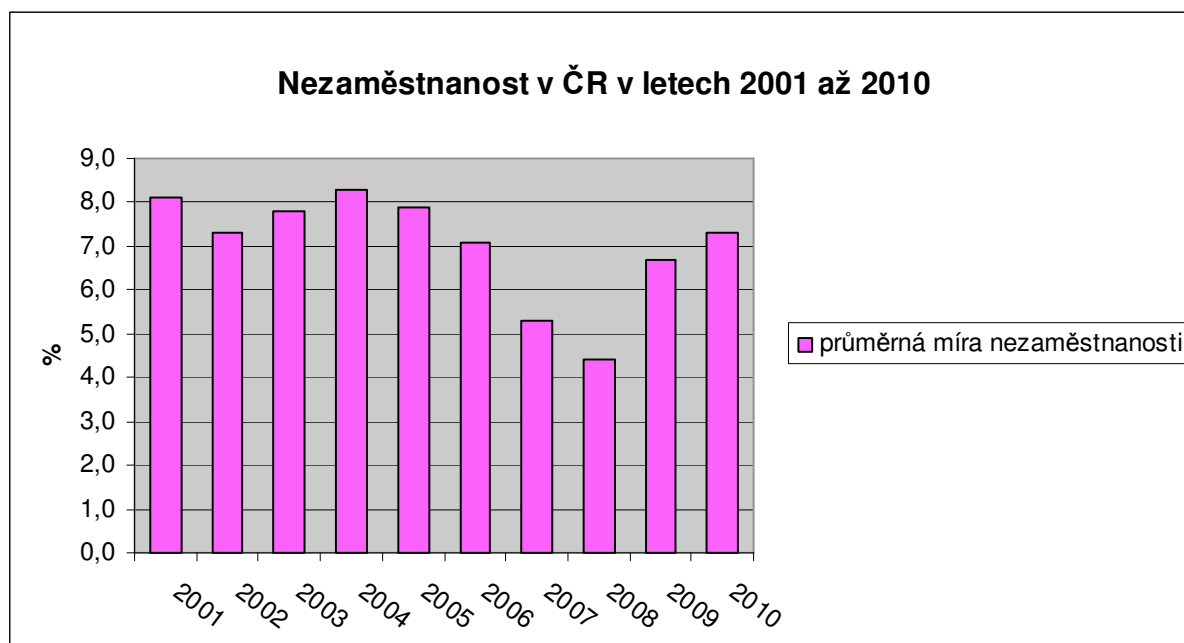
4.2 Statistický přehled exekucí a jejich příčin

Každý důsledek má svoji příčinu a jinak tomu nebude ani u exekucí. Většinou se jedná o finanční potíže, které fyzické i právnické osoby mohou dohnat k nucenému výkonu exekuce. Nicméně počátkem takových finančních potíží bývá neschopnost splácet své

⁴¹ *Přehled změn z novely exekučního řádu* – epravo.cz. [online]. 19.11.2009 [cit. 04.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/prehled-zmen-z-novely-exekucniho-radu-59087.html>>.

závazky, které se ve většině případů odvíjí od ztráty zaměstnání nebo zániku podniku. Zásadním důvodem celoplošného snižování stavu zaměstnanců, popřípadě rušení a krachování podniků v různých oborech je zejména ekonomická krize, která se odrazila téměř ve všech sférách ekonomiky.

Graf č. 4.1 Přehled nezaměstnanosti v ČR v letech 2001 až 2010⁴²

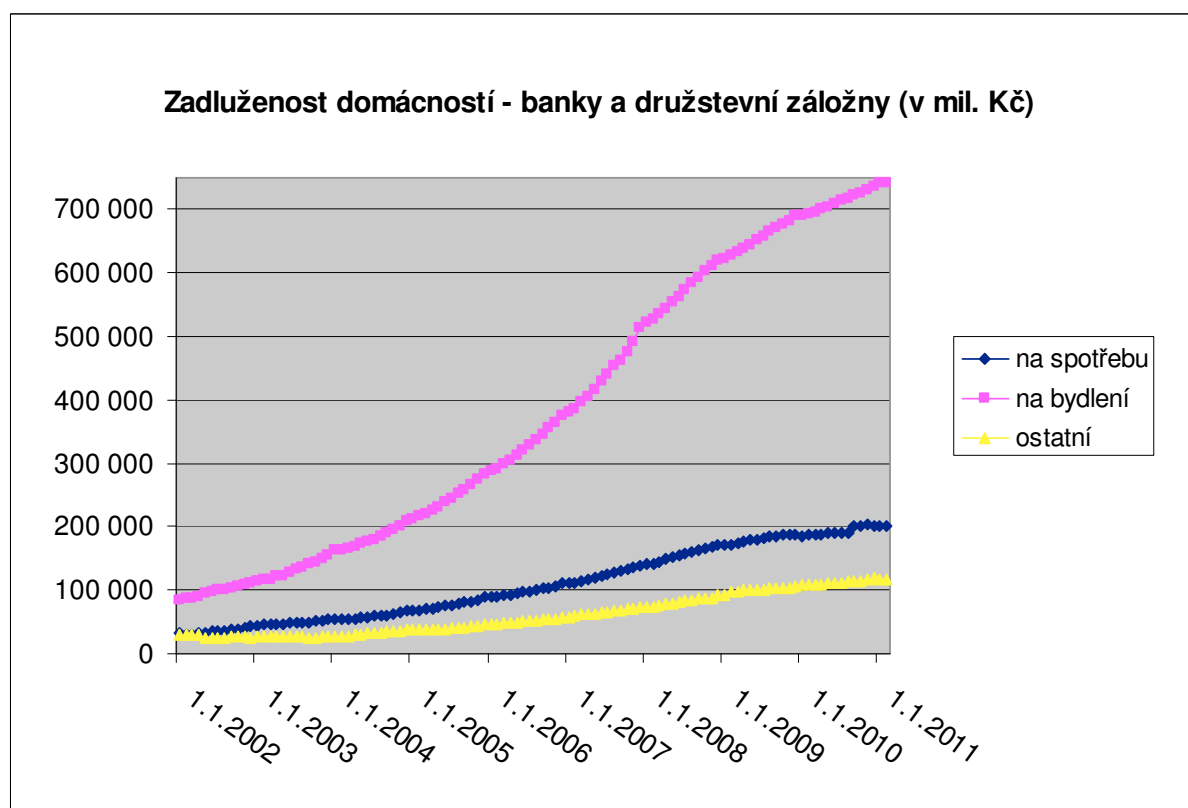

Z grafu si můžeme všimnout, že vývoj nezaměstnanosti značně kolísal. Zatímco v prvních letech nezaměstnanost stoupala, od roku 2005 do roku 2008 můžeme zaznamenat meziroční pokles nezaměstnanosti, tudíž v tomto období nabídka nových pracovních míst rostla. Nicméně k zásadnímu zvratu došlo v průběhu roku 2009, kdy se v České republice začala projevovat ekonomická krize, která zasáhla téměř všechny odvětví národního hospodářství, ale největší nárůst nezaměstnanosti zaznamenal zpracovatelský průmysl. Nabídek práce výrazně ubylo a navíc s postupným útlumem produkce museli zaměstnavatelé přistoupit k propuštění a počet lidí bez práce narůstal. Skokový nárůst nezaměstnanosti se v roce 2009 týkal ve velké míře převážně mužů ve věkové skupině 50-64 let, jako důsledek dopadu hospodářské krize zejména na průmyslové odvětví. I přes to, že ekonomika ČR začala

⁴² Údaje z grafu pocházejí z webových stránek Českého statistického úřadu. *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS- časové řady*. [online]. 07.02.2011 [cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr>

opět pomalu růst, tak nové pracovní příležitosti budou nabízeny velmi pozvolna.⁴³ Tato nepříznivá situace vedla spoustu lidí, nejenom těch, kteří ztratily zaměstnání pár let před důchodem, ale i mladých lidí a lidí v produktivním věku, k zadlužování u bankovního, ale i nebankovního sektoru.

Graf č. 4.2 Přehled zadluženosti domácností u bankovního sektoru⁴⁴

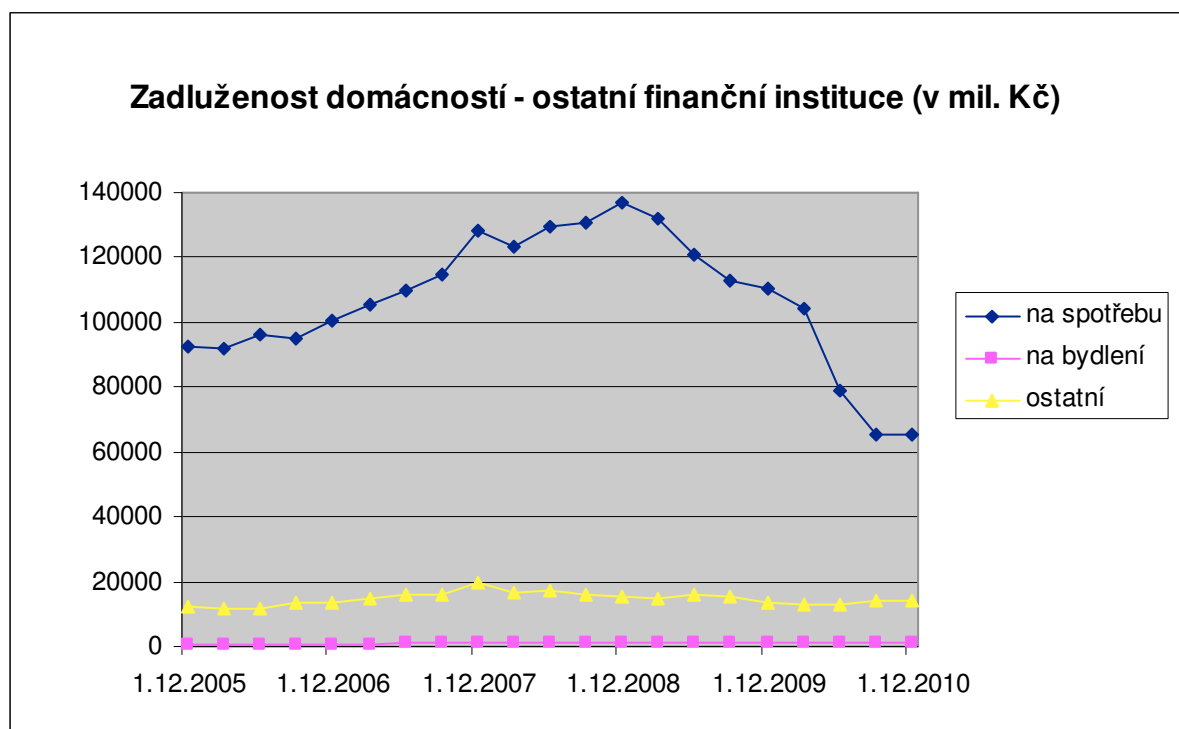
Z grafu jasně vyplývá, jak enormně od roku 2007 stoupají dlouhodobé úvěry na bydlení. Kdežto krátkodobé úvěry, zejména na spotřebu, sice stoupají, ale meziroční nárůst je daleko nižší oproti meziročnímu nárůstu půjček na bydlení. I přesto si musíme uvědomit, že zadluženost domácností jen za rok 2007 vzrostla o 261,1 mld., z toho dlouhodobé dluhy o 230,8 mld. korun. Ceny nemovitostí díky ekonomické krizi oproti předchozích letech klesly, což právě přimělo mnoho lidí využít této příznivé situace, ale zároveň se také zadlužit u bank.

⁴³ *Zaměstnanost, nezaměstnanost* ČSÚ – Trh práce v ČR. [online]. [cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/\\$File/trh_prace.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/$File/trh_prace.pdf)>

⁴⁴ Údaje z grafu pocházejí ze statistických dat zveřejněných na webových stránkách České národní banky. ARAD – systém časových řad. [online]. [cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1539&p_strid=AD&p_lang=CS>.

Nicméně ekonomická krize neminula ani bankovní sektor, a proto se i banky chrání před možnými neplatiči a získání úvěru nebo hypotéky je obtížnější, což můžeme vidět i v grafu, kde od roku 2009 je meziroční nárůst půjček na bydlení, spotřebu a ostatní nižší. A v důsledku finanční krize byly banky přinuceny k větší obezřetnosti a ke zpřísnění podmínek pro půjčování peněz na dlouhodobé úvěry pro bydlení. Současně i částečně odradila potenciální zájemce o úvěr se zadlužovat. Tudíž dopady krize na zadluženost ovlivnily ve velké míře příjmy, se kterými domácnosti disponují. A právě tento ukazatel rozhodoval, zda se domácnosti uchýlily k úvěrům od bank nebo využily půjček od nebankovních společností, kde lidé mohou získat peníze bez potvrzení o příjmu.⁴⁵

Graf č. 4.3 Přehled zadluženosti domácností u nebankovního sektoru⁴⁶

Zatímco domácnosti s nižšími příjmy získávají od nebankovních společností půjčky zejména na spotřebu, tzn. náklady spojené s domácností, tak o úvěry na bydlení žádají

⁴⁵ České domácnosti: dopady krize na hospodaření s penězi ČSÚ – Analýzy. [online]. [cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/3681419610.doc>>

⁴⁶ Údaje z grafu pocházejí ze statistických dat zveřejněných na webových stránkách České národní banky. ARAD – systém časových řad. [online]. [cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1540&p_strid=AD&p_la ng=CS>.

především domácnosti výšepříjmové a to u bank, u nichž vzhledem ke své bonitě je také dostávají. Jak můžeme z grafu vyčíst, tak u nebankovních společností si lidé půjčují hlavně na spotřebu, kdežto půjčky na bydlení jsou téměř nulové. Meziroční nárůst půjček na spotřebu měl stoupající tendenci prakticky od roku 2005 do roku 2008, poté dochází k markantním poklesům, což má opět za následek ekonomická krize. Je nutné si ale uvědomit, že zadlužování u nebankovních společností a jejich následné neuhrazování může mít velmi nepříjemné důsledky. Nejedná se pouze o hrozbu exekuce, ale v mnoha případech o nehumánní výši úroků a penálů v okamžiku zpoždění splátky. A díky časté medializaci těchto ne příliš pozitivních případů si pomalu čeští občané dávají pozor na půjčování peněz od méně známých společností a raději si půjčí peníze od rodinných příslušníků nebo známých, pokud je to ovšem možné. I v grafu je zaznamenaná stagnace meziročního nárůstu půjček na spotřebu od konce roku 2009.

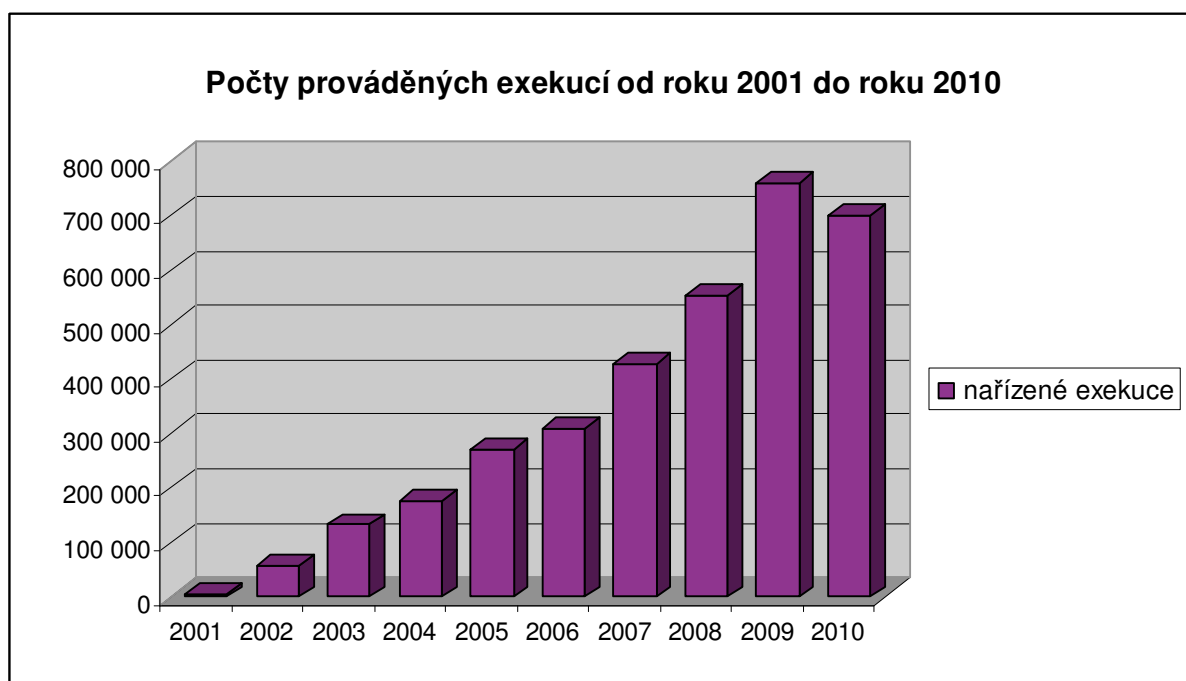
Přesto, že nárůst půjček u nebankovních společností relativně nestoupá ani neklesá a u bank je meziroční nárůst stále nižší a pomalejší, musíme mít na paměti, že je stále mezi námi mnoho lidí, kteří půjčky spláceli půjčkami a spadli do dluhové pasti. Nejohroženějšími skupinami obyvatel k nezdravému zadlužování jsou všeobecně lidé se základním vzděláním a nízkými příjmy, lidé se středním vzděláním zadlužení v důsledku investic souvisejících s bydlením, senioři, studenti, rodiče-samoživitelé, atd. Lidé se velmi často zadlužují proto, že se nechtějí vzdát svého určitého životního standardu ani při poklesu příjmu, nevýhodně uzavírají smlouvy o půjčce, investují velké peníze do bydlení, kvůli nedostatečné regulaci bank, postupům vymahačských a oddlužovacích agentur.⁴⁷

Vzhledem k tomu, že nezaměstnanost v ČR je velmi diskutované a aktuální téma, tak není divu, že spousta lidí má našponovaný rodinný rozpočet, který se s příchodem ekonomické krize mnohdy ještě zhoršil. Čili, aby si lidé „ulehčili“, začali si vyřizovat jednu půjčku za druhou a dluh látat dluhem. Ti, co zaměstnání úplně ztratili si půjčovali taktéž, ale jelikož banky přísněji kontrolují bonitu žadatelů, nezbyvá nezaměstnaným nic jiného než se uchýlit k lichvářům a k jejich „rychlým půjčkám“, čímž se začíná roztáčet dluhová spirála. Když už se člověk dostane do dluhů, tak většinou ani neví jak to má řešit a tento problém odsouvá. Nereaguje na výzvy ani upomínky k zaplacení, nepřebírá si soudní zásilky. Tím nejhorším scénářem, jak taková situace může dopadnout je, že všechn jeho majetek je

⁴⁷ *Zadlužování občanů ČR se prohlubuje* | Asociace občanských poraden. [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.obcanskeporadny.cz/tiskove-zpravy/zadluzovani-obcanu-cr-se-prohlubuje/>>

exekučně zabaven, rozprodán a zbylé pohledávky splácí formou splátkového kalendáře, což může trvat i několik desítek let. Jestliže má dlužník půjčky také u nebankovních společností, může se dočkat nepříjemné návštěvy tzv. vymahačů, kteří dlužníka mnohdy terorizují a dostanou do velmi stresového a nátlakového stavu. Nicméně to ještě není to nejhorší. Pro zvýšení tlaku, se nezdráhají navštěvovat dlužníka i v pozdních nočních hodinách, špehovat ho dlouhé hodiny před jeho domem nebo bytem, což vede pro vymahače k tíženému výsledku, a to zaplacení dlužné částky.

Graf č. 4.4 Přehled množství nařízených exekucí v letech 2001 až 2010⁴⁸

Následující graf poskytuje přehled nařízených exekucí, načež si můžeme všimnout alarmujícímu nárůstu exekucí od roku 2001 do roku 2009. V roce 2010 se počet nařízených exekucí nepatrně snížil, to ovšem nemění nic na tom, že exekuce mají rostoucí trend. A do budoucna se tato situace pravděpodobně nezmění, protože budou dobíhat exekuce, které jsou právě nyní v procesu řízení. Téměř každý člověk se setkal s exekucí, ať už osobně nebo prostřednictvím známých ze svého okolí, kteří se již s touto zkušeností setkali. Jak už jsem

⁴⁸ Údaje z grafu pocházejí ze statistických dat zveřejněných na webových stránkách Exekutorské komory České republiky v rubrice → „Statistiky“. *Exekutorská komora České republiky*. [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.ekcr.cz/1/statistiky/87-statistiky?w>>

zmínila, jde o alarmující statistiku, kdy se exekuce stává naprosto běžnou věcí a běžným řešením platební neschopnosti nebo neochoty dlužníka platit své dluhy. Rostoucí počet nařízených exekucí souvisí i s tím, že veřejnosti chybí adekvátní informace nebo jednoduše jsou imunní vůči právní odpovědnosti a zapomínají na zásadu, kterou by měl respektovat každý občan České republiky, a to: „Neznalost zákona neomlouvá“. A v dnešní době, kdy nástrahy na člověka číhají prakticky na každém kroku to platí dvojnásob. Tudíž jak se bránit proti exekucím? Závisí to především na odpovědném chování občanů, které bere zřetel na jejich finanční možnosti a jejich skutečné potřeby. Podle prezidentky Exekutorské komory ČR Jany Tvrdkové stojí za prudkým růstem počtu exekucí nezralost českého občana, aby se se vší zodpovědností staral o své finanční záležitosti. Možnou příčinu vidí v předchozích letech totality, kdy lidé nebyli vedeni k zodpovědnosti, všechno bylo státní, všechno rozhodoval a také řešil stát.⁴⁹

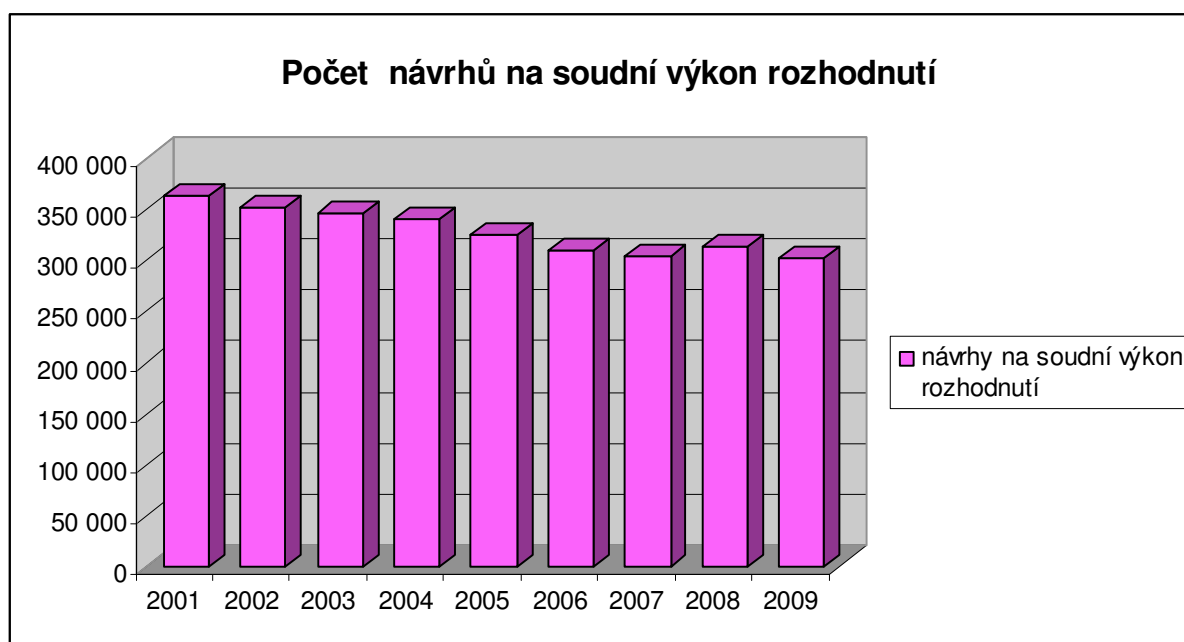
Jedno je jisté, finanční morálka českých občanů nemá disciplínu a na tom se odráží hospodaření s penězi a často nerozvážné chování při přijímání půjček. Lidé si totiž ve většině případů půjčují daleko více peněz než ve skutečnosti potřebují, čímž se doba splácení automaticky prodlužuje stejně jako výše zadlužení. A dalším nepříznivým jevem je snadné manipulování lidí skrz média. Je to až zarážející, ale klamavé reklamy, kterým jsme vystaveni napospas, nabízející neskutečně „výhodné“ půjčky od různých nebankovních společností, nenarážejí téměř na žádný mantinel ve formě dohledu nebo kontroly státních orgánů. Tímto mají vlastně poskytovatelé „výhodných“ půjček otevřené dveře a lidem nezbývá nic jiného než odolávat a sami si zjišťovat podrobnosti, které tito poskytovatelé rádi zatajují.

Exekuce a činnost exekutorů představuje pro veřejnost buďto tabu a nebo mají velmi dezorientované informace. Proto Exekutorská komora zřídila řadu poraden, které mají pomoci lidem utříbit to, co už ví a seznámit s tím, co zatím neznají. Osoba soukromého exekutora v povědomí lidí má spíše negativní ohlasy. Důvodem je počáteční nedostatečná informovanost a také nesdílnost exekutorů. Je pravda, že exekutoři jsou vázáni povinností mlčenlivosti, ale jak sama prezidentka Exekutorské komory ČR zmínila, tak předchozí vedení komory se za touto povinností mlčenlivosti schovávalo, což je příčinou negativního obrazu exekutora. A právě poradny mají tento stav postupně změnit a snad přispět k zastavení nebo lépe ke snížení počtu nařízených exekucí.

⁴⁹ *Za růstem počtu exekucí stojí nezodpovědnost dlužníků* | Realit. [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.realit.cz/clanek/za-rustem-poctu-exekuci-stoji-nezodpovednost-dluzniku>>

Přestože exekuce prováděné soukromými exekutory mají stoupající tendence, tak překvapivá je skutečnost, že počet soudních výkonů rozhodnutí, které provádějí soudy, nijak výrazně neklesá. To znamená, že vedle exekucí se i soudní výkony rozhodnutí stávají trendem, což jsou alarmující zjištění.

Graf č. 4.5 Přehled počtu návrhů na soudní výkon rozhodnutí⁵⁰

Graf nám potvrzuje překvapivou skutečnost o počtu návrhů na soudní výkon rozhodnutí. Je sice pravda, že od roku 2001 do roku 2008 je vidět pokles, ale tento meziroční pokles je značně nízký.

Může nás zajímat otázka, zda když roste počet nařízených exekucí, tak také roste i počet úspěšně ukončených exekucí? Bohužel není tomu tak. V současné době se totiž rozmohl trend vícečetných exekucí na jednoho člověka. V okamžiku, kdy je na jednoho dlužníka vedeno několik desítek exekucí současně, je přirozené, že v takovém případě, je nemožné cokoli vymoci. Dlužník nic nemá a tak mu nemůže být nic zabaveno, což pro exekutora a věřitele se

⁵⁰ Údaje pocházejí z ročenky za rok 2002 až 2010 zveřejněných na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR v rubrice „Odborné činnosti“ → „Statistika“ → „Statistické ročenky“, *Ročenky MSp.* [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=3397&d=47145>>

stává neřešitelným problémem.⁵¹ A takových dlužníků přibývá. Je možné řešení u takových případů? Já si osobně myslím, že počátek všeho bychom měli hledat u bankovních a především nebankovních institucí. Jakmile člověk ztratí zaměstnání a popřípadě už má nějaký dluh, ve formě například nesplácejícího úvěru, tak bankovní instituce takovému klientovi nedají další půjčku, protože je v bankovním sektoru veden jako nebonitní žadatel. Takoví lidé se obrací na nebankovní společnosti, kde pro získání půjčky nepotřebují potvrzení o příjmu a někdy ani osobu ručitele. Proto si myslím, že u takových institucí by měly být zpřísněny pravidla a podmínky pro poskytování půjček lidem, kteří už mají dluhy u jiných společnostech, a které nejsou schopni splácet.

Graf 4.6 Přehled počtu nařízených exekucí ve srovnání s ukončenými exekucemi⁵²

Jak už jsem zmínila, tak ačkoliv počet nařízených exekucí stoupá, tak počet ukončených exekucí je, co do počtu třetinový. Tento graf demonstruje obrovský nepoměr mezi exekucemi nařízenými a ukončenými, kdy v letech 2001 až 2010 je konečné číslo nařízených exekucí

⁵¹ *Za růstem počtu exekucí stojí nezodpovědnost dlužníků* | Realit. [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.realit.cz/clanek/za-rustem-poctu-exekuci-stoji-nezodpovednost-dluzniku>>

⁵² Údaje z grafu pocházejí ze statistických dat zveřejněných na webových stránkách Exekutorské komory České republiky v rubrice → „Statistiky“. Exekutorská komora České republiky. [online]. [cit. 07.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.ekcr.cz/1/statistiky/87-statistiky?w>>

3 396 473, kdežto počet ukončených exekucí je pouze 1 083 177, za což může také narůstající počet vícečetných exekucí na jednoho dlužníka.

4.3 Přenesení exekucí ze soudů na soukromé exekutory

Stejně tak, jako jsou exekutoři vnímáni spíše negativně, je tomu obdobně i u českého soudnictví. Na popularitě jim hlavně nepřidává délka soudních procesů, kdy se vymahatelnost práva protahuje a tím se stává složitější. Příčinou je rozporuplná právní úprava procesních předpisů a možnost odvolání se proti každému rozhodnutí, tudíž případy, kdy soudy trvají například i 2 až 5 let nejsou až tak výjimečné.

Soudy jsou zahlceny nejenom líčeními, kde vyřešení případu trvá několik let, ale i množstvím bezvýznamných případů, jakými jsou například malé prohřešky. A podle ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila je třeba takové případy eliminovat a především ulehčit soudům. V plánu ministerstva je přenést exekuce ze soudů na soukromé exekutory, čímž bude možné odbřemenit soudy a urychlit a zefektivnit jejich činnost, protože podle tvrzení ministra spravedlnosti pět až deset procent lidí na soudech nyní řeší právě exekuce. A tímto krokem, který je hlavním cílem Jiřího Pospíšila v oblasti justice, se veškerá administrativní agenda převede na soukromé exekutory a soudy se tak budou moci zaměřit na agendy, kde jsou nyní průtahy. Je nutné zmínit, že v kompetenci soudů zůstanou i nadále exekuce, které se týkají dětí. Připravovaná novela by měla vstoupit v platnost v polovině letošního roku. Určitě každý krok, který povede k urychlení soudních řízení je vnímán pozitivně, je spíš otázkou, zda je vhodné vkládat do rukou soukromých exekutorů další pravomoce, když už nyní nemají důvěru občanů. Hypoteticky by to nemuselo vzbuzovat nevoli, pokud budou ministerstvo, Exekutorská komora ČR nebo jiný příslušný orgán vykonávat nad soukromými exekutory dostatečně účinný dohled, aby si nemohli dovolit žádné nezákonnosti a manipulovat s exekucemi. Nicméně prozatímní dohled ministerstva je diskutabilní. Ministr spravedlnosti však jakékoliv spekulace odmítá. Je přesvědčen, že se exekutoři nevymknou kontrole a navíc, proti každému úkonu exekutora se bude moci účastník řízení odvolat k soudu. A vzhledem

k tomu, že se soudům ulehčí v oblasti administrativy, tak budou mít více času na kontrolu exekutorů a úkonů, to aspoň očekává Jiří Pospíšil od připravované novely.⁵³

Jestli se skutečně schválí připravovaná novela a soukromí exekutoři splní očekávání, které do jejich rukou vkládá ministr spravedlnosti, se pravděpodobně ukáže až za pár let fungování nových úprav v praxi.

4.4 Shrnutí

V této kapitole jsem se zabývala zejména novelou exekučního řádu a jejími dílčími změnami, které vedou k větší kontrole i odpovědnosti ze strany exekutorů a ze strany účastníků řízení k větší ochraně práv. Příčin vzniku exekucí může být několik, ale z mého pohledu patří mezi ty nejdůležitější nezaměstnanost, z čehož následně vyplývá i rostoucí zadluženost domácností a veřejnosti. Oba ukazatele se úzce dotýkají vzniku exekuce, což jsem se snažila zachytit v několika grafech, které jsou popsány a zhodnoceny. Kapitulu zakončuji možným budoucím průběhem exekučního řízení, kdy se předpokládá přenesení exekucí ze soudů na soukromé exekutory.

⁵³ Nečas: Posílení exekutorů je možné jen s pojistkou proti zneužití – ČeskéNoviny.cz. [online]. 06.09.2010 [cit. 08.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskenoviny.cz/domov/zpravy/necas-posileni-exekutoru-je-mozne-jen-s-pojistkou-proti-zneuziti/524601?rss>>

5 Závěr

Problematika exekučního řízení se v současné době týká stále více lidí nebo podniků. Je to dáno nejenom značnou nehospodárností české veřejnosti v oblasti financí, ale také ekonomickou krizí, která se odrazila ve velké míře na životní úrovni mnoha občanů. Paradoxně existuje spousta institucí, které se dokážou přiživit i na lidském neštěstí a dostávat je ještě do větších problémů. Mám na mysli zejména nebankovní společnosti, které fungují téměř až na hranici zákona. České soudnictví má mnoho klíčků, kterými umí tyto společnosti velmi lehce proplouvat, což jim zajišťuje jistou nedotknutelnost.

Zadlužování české veřejnosti vede k vymáhání pohledávek věřiteli různými způsoby. Jak v první kapitole popisuji, jde o soudní a mimosoudní vymáhání pohledávek. Většina věřitelů se ovšem přiklání k přenechání problémů buďto inkasním agenturám či firmám na vymáhání pohledávek nebo soudům, respektive soukromým exekutorům. Je nutné si uvědomit, že není vymáhání jako vymáhání. I v této oblasti totiž existují firmy, které fungují na základě nekalých praktik a věřitel v konečném důsledku nejenom, že nemá svou pohledávku vymoženou, ale navíc musí zaplatit této firmě za poskytnuté služby částku, která nepatří mezi ty nižší. Samozřejmě, že zadarmo nepracuje nikdo, ani soukromí exekutoři nebo soudy, ale než věřitel vymožení své pohledávky upíše některé agentuře nebo firmě, měl by si velmi důkladně prostudovat a zjistit veškeré informace, co taková služba obnáší. Mnohdy, ale ani to nestačí, proto by si měl věřitel také pročíst diskuse na webových stránkách těchto firem, kde klienti sdělují své zkušenosti. Druhou možností, kterou věřitel má, je využít služeb soukromých exekutorů. Z mého pohledu je to ve většině případů jistější a také levnější, byť odměny exekutorů jsou podle některých lidí vysoké, ale pořád jsou exekutoři povinni postupovat podle zákona.

Cílem mé bakalářské práce je nejen charakterizovat, ale také vypíchnout výhody a nevýhody exekučního řízení. Vzhledem k tomu, že nově přijatý zákon o exekutorech a exekuční činnosti v roce 2001 už tehdy vzbuzoval značnou nedůvěru a velké očekávání, není divu, že se velmi záhy objevily první nedostatky a nepřesnosti, které tento zákon obsahoval. Jednalo se jak o nekontrolovatelnou svobodu soukromých exekutorů při výkonu jejich funkce, tak i o určitou nekoordinovanost mezi soudy a soukromými exekutory. Proto následovala 1.

listopadu 2009 novela exekučního řádu, jehož jednotlivé změny jsem popsala ve třetí kapitole. Záměrem ministerstva spravedlnosti je časem přenechat veškerou administrativní agendu i výkon exekučního řízení soukromým exekutorům a soudům ponechat exekuce týkající se dětí. Nicméně tohle je otázka času, jak se prokáže činnost exekutorů v praxi. Dá se ale očekávat, že exekutoři budou moci prokázat své schopnosti nejen díky novým větším pravomocím, ale také kvůli rostoucímu množství exekucí. Statistiky jsou alarmující, což dokládají grafy ve třetí kapitole. Možným řešením pro vysvobození nebo zmírnění počtu nařízených exekucí, je zdánlivě prosté, nezadlužovat se a naučit se hospodařit s penězi a myslet do budoucna tím, že se budeme snažit vytvářet určité finanční rezervy. Ctností, kterou by měl člověk disponovat je morální disciplína vůči vlastním financím, díky níž můžeme odolávat spoustě lákadel kolem nás, ve formě „rychlých a bezproblémových“ půjček.

Mnoho lidí se od svých finančních problémů distancuje a právě tato nekomunikativnost z jejich strany bývá prvním impulzem k exekuci. Exekuční řízení je rychlé a nabírá strmý spád, není proto vhodné přehlížet tyto první impulzy, ale postavit se k tomu čelem.

V dnešní moderní době, kdy prakticky veškeré informace jsou k dispozici na webových stránkách, v knižních publikacích nebo přímo u právních poradců, nesmíme ignorovat věci, které se dějí kolem nás, takto bychom totiž mohli být jednou nemile překvapeni.

K tomu, aby mohl být exekuční řád dotáhnut do dokonalosti je zapotřebí ještě mnoho let praxe a následující novely, které nově vzniklé nedokonalosti odstraní. Téma vymáhání pohledávek prostřednictvím exekuce bylo při zpracování nejenom zajímavé, ale také mi rozšířilo obzory v této oblasti a rovněž doufám, že tato práce bude pro mnohé znamenat přínos.

Seznam použité literatury

Monografie:

1. KASÍKOVÁ, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)*. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck., 2010. 658 s. ISBN: 978-80-7400-179-6.
2. KURKA, V., DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, a. s., 2004. 854 s. ISBN: 80-7201-443-9.
3. POHL, T. *Vymáhání pohledávek*. 1. vyd. Praha: IFEC, s. r. o., 2002. 280 s. ISBN: 80-86412-16-4.
4. RADKOVÁ, M. *Exekuce jiné pohledávky*. Praha: Linde, a. s., 2009. 199 s. ISBN: 978-80-7201-767-6.
5. SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Právní služba*. Praha: Eurolex Bohemia, s. r. o., 2003. ISBN: 80-86432-51-3.
6. SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuční řízení*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, s. r. o., 2005. 272 s. ISBN: 80-86861-46-5.
7. VONDRÁKOVÁ, A. a kol. *Vymáhání pohledávek*. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2006. 756 s. ISBN: 978-80-7357-230-3.

Právní předpisy:

8. Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

10. Česká národní banka. *ARAD – systém časových rad*. [online]. [cit. 05.04.2011]
Dostupné z WWW:
<http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=AD&p_sestuid=&p_lang=CS>.
11. Český statistický úřad. *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS – Časové řady*. [online]. 07.02.2011[cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr>.

12. ČTK. *Nečas: Posílení exekutorů je možné jen s pojistkou proti zneužití* – ČeskéNoviny.cz. [online]. 06.09.2010 [cit. 08.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskenoviny.cz/domov/zpravy/necas-posileni-exekutoru-je-mozne-jen-s-pojistkou-proti-zneuzeni/524601?rss>>.
13. DUBSKÁ, D. *České domácnosti: dopady krize na hospodaření s penězi* | ČSÚ – Analýzy. [online]. 2011 [cit. 05.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/3681419610.doc>>.
14. *Exekuce – nástroj vymáhání pohledávek* | PRAVNIRADCE.IHNED.cz – Občanské právo. [online]. 26.08.2003 [cit. 04.03.2011] Dostupné z WWW: <http://www.pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-13249690-F00000_d-exekuce-nastroj-vymahani-pohledavek>.
15. *Exekutorská komora České republiky – Statistiky*. [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.ekcr.cz/1/statistiky/87-statistiky?w>>.
16. GINTER, J. *Exekutoři zabavují majetek i lidem, u nichž dlužník jen bydlí* – Novinky.cz. [online]. 17.01.2011 [cit. 28.03.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/222478-exekutori-zabavuji-majetek-i-lidem-u-nichz-dluznik-jen-bydli.html>>.
17. *Inkasní kanceláře – Profesionální vymáhání pohledávek*. [online]. [cit. 02.03.2011] Dostupné z WWW: <http://www.ipodnikatel.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=399:inkasni-kancela-profesionalni-vymahani-pohledavek&catid=78:pohledavky&Itemid=120>.
18. JOHÁNEK, T. *Za růstem počtu exekucí stojí nezodpovědnost dlužníků* | Realit. [online]. 2010, Leden [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.realit.cz/clanek/za-rustem-poctu-exekuci-stoji-nezodpovednost-dluzniku>>.
19. *Portál pro věřitele: vše o vymáhání pohledávek* – Asociace na ochranu věřitelů ČR. [online]. [cit. 28.02.2011] Dostupný z WWW: <<http://www.anov.cz>>.
20. ŠEBESTA, K., KVÍTKOVÁ, A. *Přehled změn z novely exekučního řádu* – epravo.cz. [online]. 19.11.2009 [cit. 04.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/prehled-zmen-z-novely-exekucniho-radu-59087.html>>.
21. *Zadlužování občanů ČR se prohlubuje* | Asociace občanských poraden. [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW: <<http://www.obcanskeporadny.cz/tiskove-zpravy/zadluzovani-obcanu-cr-se-prohlubuje/>>.
22. *Zaměstnanost, nezaměstnanost* | ČSÚ – Trh práce v ČR. [online]. [cit. 05.04.2011]

Dostupné z WWW:

<[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/\\$File/trh_prace.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/trh_prace_v_cr/$File/trh_prace.pdf)>.

23. *Ročenky MSp.* [online]. [cit. 06.04.2011] Dostupné z WWW:

<<http://www.portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=3397&d=47145>>.

Seznam zkratk

o.s.ř.	– zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Obč. zák.	– zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
EŘ	– zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
Obch. zák.	– zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Odst.	– odstavec

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2011

.....
Kateřina Havlová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Partyzánů 19

794 01, Krnov